

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Anna Koblížková

**Příčiny vzniku války o Malvíny a její
společenské důsledky**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Anna Koblížková**

Vedoucí práce: **PhDr. Malvína Krausz Hladká, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

KOBLÍŽKOVÁ, Anna. *Příčiny vzniku války o Malvíny a její společenské důsledky*. Praha, 2017. 59 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Malvína Krausz Hladká, Ph.D.

Abstrakt

Tato práce se zabývá válečným konfliktem mezi Argentinou a Spojeným královstvím o souostroví Falklandy/Malvíny se zaměřením na argentinskou stranu konfliktu. Jejím teoretickým rámcem je teorie nacionalismu podle Benedicta Andersona, která popisuje původ a šíření nacionalismu a jeho projevy ve společnostech současného světa. Páteř této práce totiž tvoří teze, že důvodem okupace Falklandských/Malvínských ostrovů byl přechod vlády vojenské junty k militantnímu nacionalismu. Druhá část práce sestává z podrobné deskripce předválečných období, ve kterých se zřetelně konstruovala nacionalistická myšlenka argentinské spřízněnosti s oblastí Falkland/Malvín. Jedná se o období mezinárodního vyjednávání na půdě OSN po konci 2. světové války, období vlády Juana Dominga Peróna a vlády třetí vojenské junty. Poslední část práce je analýzou dopadů prohrané války na politickém vývoji země a také na stavu argentinské společnosti.

Abstract

This thesis addresses the military conflict between Argentina and the United Kingdom over the Falkland Islands (Islas Malvinas), with a particular focus on the Argentinian perspective. It is grounded in Benedict Anderson's theory of nationalism, which describes the sources and means of dissemination of nationalism, as well as its manifestations in modern society. Given this framework, the backbone of this work is the thesis that the Falkland Islands (Islas Malvinas) occupation was due to the transition of the military junta to militant nationalism. The second section of this thesis consists of a detailed account of the pre-war period, during which the distinct nationalistic feeling of affinity with the Falkland Islands formed. In particular, this was during the time of international negotiations mediated by the UN following the end of the Second World War, the subsequent rule of Juan Domingo Perón as well as the rule of the third military junta. The final section of this thesis is an analysis of the military defeat's consequences on the political developments in the country as well as on the state of the Argentinian society.

Klíčová slova

Argentina, Spojené království, Falklandské/Malvínské ostrovy, nacionalismus

Keywords

Argentina, United Kingdom, Falkland/Malvinas Islands, War, Nationalism

Rozsah práce: 83 412

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ... 19. 5. 2017

Anna Koblížková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Malvíně Krausz Hladké, Ph.D. za trpělivost a cenné rady, které mi při psaní práce věnovala. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Martinu Kryšpínu Vimmrovi za užitečné komentáře a doporučení.

Institut politologických studií

Projekt bakalářské práce

Příčiny vzniku války o Malvíny a její společenské důsledky

Bakalářský seminář I.

Autor: Anna Koblížková

Škola : Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd - Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Malvína Krausz Hladká, PhD.

Akademický rok: 2015/2016

Praha, 2016

Zdůvodnění výběru práce:

Ačkoli od vojenského puče v Argentině uplynulo již 40 let, země se stále ještě vyrovnává s následky vojenské diktatury. Příkladem toho je aktuální navazování spolupráce s vládou Spojených států amerických v postupném odtajňování dokumentů armády a tajných služeb, které by mohly pomoci odhalit zločiny takzvané Špinavé války. Válka o Malvíny měla za následek pád vojenské junty a zahájení demokratizačního procesu v Argentině, ale zároveň porážka dramaticky emocionálně zasáhla argentinskou společnost. Nejpostiženější částí populace byli logicky váleční veteráni. Ti do války odjížděli jako národní hrdinové, kteří jedou na Malvíny bojovat za obnovení teritoriální integrity Argentiny a jejich návrat se pak přešel bez povšimnutí. Během poválečného období lze pak evidovat neobvykle vysoký počet sebevražd ze strany válečných veteránů. Tím vyvstává otázka, do jaké míry skutečně poznamenala ztráta Malvín identitní vědomí Argentinců.

Předpokládaný cíl:

Hlavním cílem tohoto textu je zkoumání a přestavení klíčových vnitropolitických příčin, na jejichž základě se vládnoucí vojenská junta rozhodla obsadit souostroví Malvíny. Kladu si tedy otázku, jaké faktory implikovaly přechod vlády k militantnímu nacionalismu. Vzhledem k tomu, že malvínská otázka zůstává jedním z nejdiskutovanějších témat argentinské zahraniční politiky, je také na místě porovnat aktuální postoje vůči malvínské otázce s postoji předválečného vládního režimu. Výstupem komparace by mělo být zhodnocení charakteru současného politického diskurzu a jeho potenciálu pro budoucí řešení malvínské otázky. Cílem druhé části práce je analýza vlivu prohrané války a současně neúspěšného získání suverenity nad Malvínami na argentinskou společnost, s důrazem na navrátilivší se vojáky.

Metodologie práce:

Práce bude mít charakteristiku podrobné deskripce historického období před vypuknutím argentinsko-britského konfliktu, která mi umožní následně analyzovat klíčové faktory vedoucí k rozhodnutí vojenského obsazení Malvín. Pomocí komparativní metody budu hledat paralely mezi politickými stanovisky minulého a současného režimu vůči malvínské otázce. V druhé části práce se pak zaměřím na analýzu stavu argentinské společnosti po válce a na zkoumání konkrétních faktorů, které negativním způsobem ovlivnily její proměnu.

Základní charakteristika tématu:

Falklandy (v hispanoamerickém světě nazývané jako Malvíny) se nachází v Atlantickém oceánu přibližně 500 km východně od argentinského pobřeží. Souostroví Falklandy bylo objeveno v 16. století holandským kapitánem Sebaldem de Weertem a postupně zde své osady zakládali Francouzi (Port Louis) a Britové (Port Egmont). V roce 1767 předala francouzská vláda za úhradu nákladů na zřízení osady svou kolonii Španělům, kteří byli na ostrovech v letech 1774 až 1811 jedinými vládci. Až po vypuknutí války španělských amerických kolonií za nezávislost v roce 1811 byli Španělé nuceni Malvíny opustit. Na základě tohoto držení si ale Malvíny začalo nárokovat nově vzniklé uskupení Spojených provincií Río de la Plata, které dalo vzniknout samostatné Argentíně. Od roku 1833 se pak souostroví znovu ocitlo pod britskou nadvládou trvající bez přerušení následujících 149 let.

Argentina britskou suverenitu nad ostrovy nikdy neuznala. O její získání se pokusila již 50 let po vyhnání argentinské posádky z ostrovů, leč neúspěšně. Aktivně se Argentina začala znovu zasazovat o získání ostrovů v druhé polovině 20. století. Problematika Malvín se tehdy stala jednou z prioritních otázek vládnoucí vojenské junty a na základě neúspěšných jednání s britskou stranou se argentinská vláda pod vedením generála Galtieriho rozhodla 2. dubna 1982 ostrovy vojensky obsadit. Tehdejší vláda Margaret Thatcherové na invazi zareagovala vojenskou ofenzivou a válka po pouhých 74 dnech pro Argentinu končí porážkou. Falklandy tak od roku 1983 nesou statut zámořského území Velké Británie.

Předpokládaná struktura práce:

1. Úvod
2. Předválečné období
 - 2.1 Vnitropolitická situace
 - 2.2. Malvínská otázka
3. Poválečné období
 - 3.1 Důsledky války
 - 3.2. Argentinská společnost
4. Současnost
5. Závěr

Literatura:

CELESTE, María et al. Malvinas para todos: memoria, soberanía y democracia. 1.

vyd. Buenos Aires: Ministerio de Educación de la Nación, 2013. 52 s. ISBN 978-950-00-0995-9.

FERNANDEZ, Edith. Malvinas. Su enseñanza de cara al futuro. Editorial Dunken, 2014. 112 s. ISBN 9870272525

GRAHAM-YOOLL, Andrew a [TRADUCCIÓN DE CÉSAR AIRA]. *La colonia olvidada: tres siglos de presencia británica en la Argentina*. Buenos Aires: Emecé, 2000. ISBN 9789500421737.

ß

CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruquaye, Chile*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. Dějiny států. ISBN 80-7106-323-1.

IVANOV, L. L. *The future of the Falkland Islands and its people*. Sofia [Bulgaria: s.n.], 2003. ISBN 9789549150315.

ROUQUIÉ, Alain. *Argentina, hoy*. 1a ed. México: Siglo Veintiuno Editores, 1982. ISBN 9682310709.

BAUD, Michiel Baud. State and Society in Argentina: Change and Continuity under the Kirchners. *European Review of Latin American and Caribbean Studies*. 2013 (95), 114-123. ISSN 0924-0608. Dostupné z: http://www.cedla.uva.nl/20_research/pdf/Baud/State_and_Society_in_Argentina-Change_and_Continuity_under_the_Kirchners.pdf

BENWELL, Matthew C. a Klaus DODDS. Argentine territorial nationalism revisited: The Malvinas/Falklands dispute and geographies of everyday nationalism. *Political Geography*. 2011 (30), 441-449. Dostupné z: http://live.v1.udesa.edu.ar/files/UAHumanidades/EVENTOS/Paper_Matt_Benwell_120412.pdf

Obsah

Úvod	2
1. Vymezení pojmu nacionalismus.....	6
1.1 Nacionalismus podle Andersona.....	8
1.1.1 Geneze kreolského nacionalismu	10
1.1.2 Oficiální nacionalismus.....	12
1.2 Formování současného nacionalismu v Argentině.....	13
2. Vývoj vztahu vůči Malvinám v předválečném období.....	16
2.1 Historické pozadí konfliktu	16
2.2 OSN a dekolonizace	18
2.3 Vláda Juana Dominga Peróna	21
2.4 Vláda vojenské junty 1976 -1983.....	23
2.4.1 Válka o Malvíny	27
3. Poválečné období.....	32
3.1 Politické důsledky	32
3.2 Společenské důsledky	36
3.2.1 Váleční veteráni	37
Závěr	40
Použité zdroje.....	44

Úvod

V dubnu roku 1982 vypukl na souostroví Falklandy/Malvíny nacházejícím se v Atlantském oceánu ozbrojený konflikt mezi Argentinou a Spojeným Královstvím. Válka byla rozpoutána poté, co britská vláda v čele s Margaret Thatcherovou provedla ofenzivní operaci, jíž reagovala na argentinskou okupaci ostrovů z 2. dubna 1982. Argentina se tou dobou nacházela již šest let pod nadvládou vojenského režimu, a právě vláda vojenské junty se stala iniciátorem politického rozhodnutí provést vojenské obsazení ostrovů.

Teritoriální spor o suverenitu nad ostrovy však nebyl v politickém diskurzu Argentiny novinkou. Od konce druhé světové války byla takzvaná „Malvínská otázka“ integrální součástí politického programu každé politické strany, nicméně řešení této problematiky se pohybovalo na pouhé rétorické bázi a nikdy nepřekročilo hranici diplomatického vyjednávání. Kontinuitu v hledání diplomatického řešení konfliktu přerušil až čelní představitel vlády vojenské junty, generál Leopoldo Galtieri, na jehož rozkaz byla provedena vojenská okupace ostrovů. Tento politicky sporný krok nakonec vyústil v konečný pád vlády třetí vojenské junty a celkový konec období diktátorských režimů v Argentině. Právě otázka toho, proč se vládnoucí strana uchýlila k tak radikálnímu obratu politické strategie, se nachází v centru zájmu této bakalářské práce.

Základní teze této práce zní takto: vláda vojenské junty učinila politické rozhodnutí o vojenském obsazení Falkland/Malvín za účelem spuštění vlny nacionalismu v argentinské společnosti, od níž si slibovala ukotvení své dominantní vnitropolitické pozice. Takto znějící teze byla formulována na základě rešerše odborné literatury, ve které se fenoménu nacionalismu ve spojení s Válkou o Falklandy/Malvíny věnují například dva významní argentinští akademici – Carlos Floria a César A. García Belsunce. V knize s názvem *La Argentina Política: Una nación puesta a prueba* autoři hovoří o takzvaném „triumfalistickém nacionalismu“, se kterým se svezla velká část argentinské populace.¹ Proto také v tomto kontextu autoři označují válku za nástroj politické nadvlády.

Zkoumání války skrze perspektivu nacionalismu je relevantní také z hlediska aktuálního světového politického dění, kdy uvnitř západních společností znovu roste

¹ FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *La Argentina política: una nación puesta a prueba*. Buenos Aires: Ateneo, c2005. ISBN 9500263882. S. 261.

podpora různých extremistických hnutí a populistických politických stran, jejichž politické programy se nesou v duchu obnovovaného nacionalismu. Výstupy této práce tak můžou sloužit jako modelové příklady pro situace, kdy se nacionalismus dostane na nejvyšší úroveň státní politiky a jeho prostřednictvím jsou naplňovány určité politické ambice.

Nacionalismus je fenomén, jehož výzkum většina odborníků druhé poloviny 20. století spojuje s paradigmatem modernismu, tedy že jeho existence nebyla vytvořena na základě intence, nýbrž bezprostředně vyplynula z modernizačních procesů.² Nicméně nacionalismus prozatím nelze zařadit mezi záležitosti historie. Otázkou toho, proč nacionalismus v současném globalizovaném světě stále přetrvává, se ve své knize s názvem *Představy společnosti: Úvahy o původu a šíření nacionalismu* zabývá americký politolog Benedict Anderson, jehož přístup vytváří teoretický rámec této bakalářské práce.

Téma Války o Falklandy/Malvíny vstoupilo do povědomí západní společnosti především ve spojení s vládou britské premiérky Margaret Thatcherové. Vpád argentinské armády na ostrovy s autonomní britskou správou překvapil jak samotnou britskou vládu, tak celou západní společnost, která ve většině případů neměla o existenci odlehlých ostrovů ležících v Atlantickém oceánu do doby propuknutí konfliktu ani tušení. Avšak situace na opačné straně polokoule se značnou měrou lišila. Na území Argentiny byla otázka svrchovanosti nad ostrovy diskutovaným tématem již po celou řadu let, a proto také stačila pevně zakořenit ve vědomí argentinské společnosti.

Svou pozornost jsem se proto v této práci rozhodla zaměřit na argentinskou stranu konfliktu. Domnívám se totiž, že Válka o Falklandy/Malvíny zasáhla argentinskou společnost v porovnání s britskou daleko silněji. Tuto mou domněnku indikuje několik faktorů. Jedním je výše zmíněné dlouhodobé vnímání existence dané problematiky a dále pak samotný fakt toho, že participace argentinské armády ve Válce o Falklandy/Malvíny představovala první a také prozatím jedinou válečnou zkušenost mezinárodního rozměru této země. Výchozí pozice Argentiny byla tedy v porovnání s britskou válečnou velmocí nesrovnatelná jak z pohledu armádních zkušeností, tak

² KUBIŠOVÁ, Zuzana. Pohledy na národ a nacionalismus jako součást evropské vzdělanosti. *AIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY* [online]. 2012, 3-4(IX), 14 s. ISSN 1214-8725 [cit. 2017-05-12]. Dostupné z: <http://paideia.pedf.cuni.cz/download/kubisova.pdf>

z pohledu společenského významu. Zároveň se také domnívám, že britské straně konfliktu byla v tuzemském akademickém prostoru věnována o poznání větší pozornost, a proto si téma zaslouhuje hlubší nahlédnutí kontextu druhé strany konfliktu, která je nám geograficky a zejména historicky mnohem více vzdálená.

Celkově mě k výběru tématu vedl zájem o latinskoamerický region a společenské jevy, které se s tímto teritoriem pojí. Děje probíhající na druhém konci světa již v dnešní globalizované době nelze vnímat odděleně a zvláště je tomu tak v případech těch oblastí, jejichž historie byla v určitém dějinném období civilizačně propojena. Tímto případem je bezpochyby i Argentina, jejíž obyvatelstvo je z velké části tvořeno potomky evropských imigrantů, kteří do Argentiny přesídlili během éry masové imigrace mezi lety 1880-1930.³

V neposlední řadě byla důvodem výběru tématu i má osobní nezájatost k dané problematice, kterou hodnotím jako výrazné pozitivum pro uchopení tohoto tématu, a také možnost čerpání z širokého spektra literatury psané jak v anglickém, tak ve španělském jazyce. Tuto skutečnost považuji za nutný předpoklad pro objektivní zpracování tématu, jehož interpretace se v jednotlivých částech světa do značné míry liší.

Jelikož se tato práce primárně zabývá záležitostmi spojenými s Argentinou, v textu budu pro ostrovy používat španělské označení Malvinas, respektive počeštěný výraz Malvíny, jenž bývá užíván výhradně v latinskoamerickém světě.

Hlavním cílem této práce je zanalyzovat historický kontext argentinského přístupu k Malvínské otázce, který vedl v roce 1982 k vojenskému obsazení Malvínských ostrovů, a přiblížit tak příčiny přechodu vlády vojenské junty k militantnímu nacionalismu. Zároveň si tato práce klade za cíl zhodnotit, jakým způsobem se prohraná válka promítla na argentinské společnosti a jaký měla vliv na následné formování argentinské politiky. Na základě toho byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

Jaké faktory hrály roli ve zformování argentinské nacionalistické myšlenky identitního provázání s Malvínskými ostrovy, jež vyústila ve vojenskou okupaci tohoto území?

³ Argentina – Overview of the history of international migration in Argentina. *SICREMI* [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <http://www.migracionoea.org/index.php/en/sicremi-en/214-argentina-1-sintesis-historica-de-la-migracion-internacional-en-argentina-2.html>

Druhotné otázky:

Jakým způsobem se prohraná válka promítla na poválečném politickém vývoji?

Jaké dopady plynoucí z prohrané války zaznamenala argentinská společnost?

Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. Teoretická část je věnována vymezení pojmu nacionalismu tak, jak byl definován Benedictem Andersonem a uvádí širší kontext formování argentinského nacionalismu. Druhá, empirická část sestává ze dvou kapitol. První obsahuje podrobnou analýzu vývoje vnitropolitické situace v Argentině během klíčových historických období před vypuknutím konfliktu, ve kterých se téma Malvínské otázky určitým způsobem promítlo do agendy vládnoucí politické garnitury. Poslední kapitola se pak zabývá poválečným vývojem argentinské politiky a analyzuje dopady prohrané války v argentinské společnosti.

1. Vymezení pojmu nacionalismus

V rámci odborné diskuze získávala témata národa, národní identity a nacionalismu větší pozornost od druhé poloviny 20. století, kdy po skončení druhé světové války vrcholil proces dekolonizace a svět měl být, až na některé výjimky, finálně rozdělen podle principu národní svrchovanosti. Tématu nacionalismu se v politologii, ale i v jiných společenských vědách (historie, sociologie, antropologie) věnovala a věnuje celá řada přístupů. Ačkoliv nacionalismus pro svou proměnnost nelze snadno klasifikovat, obecně jeho definice zahrnuje dva základní fenomény⁴:

1. stanovisko, které členové národa zaujímají, když vyjadřují zájem o svou národní identitu,
2. kroky, které členové národa podnikají pro dosahování (či udržení) určité formy politické suverenity.

Mezi přední teoretiky nacionalismu patří sociální filozof Ernest Gellner, který nacionalismus definuje takto: „Nacionalismus je politický princip, který tvrdí, že politická a národní jednotka mají být stejné.“⁵ Nacionalismus je tedy dle Gellnera projevem politické ambice společenské entity, jež sebe samu definovala jako národ.

Gellnerovu definici obrátil vzhůru nohama anglický historik E. J. Hobsbawm. Ten sice nacionalismus chápe obdobně, jako ideologii postavenou na názoru, že politická a národní jednotka by se měly vzájemně překrývat, ale národ vidí jako proměnný, vyvíjející se, moderní konstrukt, jehož existence je produktem nacionalismu. Nacionalismus tedy není projevem politických ambicí národa, ten je totiž pouhým „vynálezem“ nacionalismu, který je vytvořen shora.⁶

V neposlední řadě je v souvislosti s teorií nacionalismu nutné zmínit se o významném historikovi českého původu Miroslavu Hrochovi. Ten ve své knize *Národy nejsou dílem náhody* představil teoretickou syntézu dosavadních teoretických pojetí národa a nacionalismu, jejíž výstup zněl takto: „Veškeré pojmoslovné půtky dostávají smysl pouze tehdy, jsou-li sporem o to, která definice umožňuje lepší a

⁴ Nationalism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://plato.stanford.edu/entries/nationalism/>

⁵ GELLNER, Arnošt. *Národy a nacionalismus*. Praha: Hříbal, 1993. ISBN 80-901381, s. 12.

⁶ HOBBSBAWM, E. J. *Nations and nationalism since 1780: programme, myth, reality*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 1992. ISBN 9780521439619, s. 9-10.

přesnější kauzální analýzu.“⁷ Dle autora je v rámci teoretické analýzy národa a nacionalismu nejpodstatnější historické studium formování těchto fenoménů a vysvětlení úspěchu jejich zrodu.

Pro účely této práce jsem se rozhodla představit teoretický rozbor nacionalismu podle amerického politologa a kulturního teoretika Benedicta Andersona, který si ve své nejznámější knize *Představy společnosti: Úvahy o původu a šíření nacionalismu* klade zásadní otázku, a to proč v dobách komunistického internacionalismu a následné globalizace přežívá a sílí nacionalismus. Ve výběru tohoto konkrétního teoretického přístupu sehrálo roli mé osobní ztotožnění s Andersonovým antropologickým nahlížením nacionalismu, které není limitováno na pouhé chápání jeho ukotvené, institucionalizované podoby založené především na hodnotě jazyka či procesech politické centralizace a decentralizace. Anderson naopak přichází s novým, „transverzálním“ srovnáním forem národů a nacionalismů mezi takovými kulturami, které nejsou nijak jazykově, nábožensky ani historicky příbuzné. Jak v doslovu k českému vydání knihy zmínil Jan Procházka, autorovo pojetí studia národů a nacionalismu vystupuje nad jinými přístupy novým rámcem, do něhož byl zasazen. Jedná se zejména o rozvoj moderních komunikačních technologií, knihtiskem počínaje a internetem konče.⁸ Andersonovo pojetí tak daleko lépe odpovídá realitě globalizovaného světa a přináší novou, širší perspektivu pro pochopení současných projevů nacionalismu.

Důvodem výběru tohoto teoretického rámce je dále jeho relevance pro empirický případ Argentiny. Tento přístup totiž hledá určité spojitosti mezi politickým vývojem a vývojem komunikačních technologií a je příznačný pro vnášení řádu do nesourodého moderního světa, mimo jiné i nových „kreolských společností“⁹ Latinské Ameriky. Anderson zde nachází souvislost s rozvojem žurnalistiky, která na jednu stranu sice reprezentovala snahu imperiálních mocností homogenizovat tržní mechanismy s koloniální správou, ale zároveň vyprodukovala vědomí jedinečnosti místního prostředí a analogie s lokálním děním stojící na univerzalitě jinak oddělených společností.

⁷ HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-010-0, s. 29.

⁸ PROCHÁZKA, Martin. *Doslov: Národ a nacionalismus ve věku globalizace*. In: ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společnosti: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum, 2008. Limes (Karolinum). ISBN 9788024614908, s. 247-253.

⁹ Kreol (Criollo) – osoba čistě evropského původu (alespoň teoreticky), která se však narodila v Severní či Jižní Americe (a při pozdějším rozšíření významu tohoto slova také kdekoli mimo Evropu).

Andersonovy úvahy o kořenech nacionalismu kreolských společenství jsou pro tuto práci velkým přínosem, jelikož poskytují historický rámec pro původ argentinského nacionalismu.

Relevantní je Andersonův teoretický rámec též pro výzkum samotného projevu argentinského nacionalismu vůči Malvínám, kdy se nejedná o případ území, jehož obyvatelstvo by disponovalo stejnou národnostní příslušností. Argentinskou společnost s obyvateli ostrova nepojí žádný jazykový, náboženský ani historický vztah, ale i navzdory těmto faktorům zde vzniklo velice živé nacionalistické cítění. Anderson svým transverzálním přístupem vytváří nový rámec pro porozumění takovému typu společenského jevu.

Poslední podkapitola si klade za cíl shrnout nejdůležitější historické momenty, které sehrály roli ve formování nacionalismu v Argentině. Uvedení širšího kontextu původu argentinského nacionalismu vytváří obecný rámec pro analýzu specifického projevu nacionalismu, tedy argentinského nacionalismu vůči Malvínám, který se nachází v jádru pozornosti této práce. Vzhledem k omezené dostupnosti primárních zdrojů mi v této části hlavní zdroj informací poskytla kniha Jiřího Chalupy *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*.

1.1 Nacionalismus podle Andersona

Výchozí tezí textu je to, že národnostní příslušnost a také nacionalismus jsou zvláštními kulturními artefakty, k jejichž správnému porozumění je nutné znát kontext jejich historického formování, jakými způsoby se postupem času měnil jejich význam a proč v dnešní době nabývá takové emocionální legitimacy. Národní identita totiž představuje obecně nejlegitimnější hodnotu politického života dnešní doby, ale vysvětlení skutečnosti, proč je tomu tak, je předmětem neustálých sporů.¹⁰ Anderson se zmiňuje o třech paradoxech, se kterými se teoretici nacionalismu vždy potýkali¹¹: „(1) Objektivní modernost národů z pohledu historiků oproti jejich subjektivní starobylosti v očích nacionalistů, (2) formální univerzalita národnosti jakožto socio-kulturního pojmu – v moderním světě každý může ‚mít‘, měl by ‚mít‘ nebo chce ‚mít‘ národnost, stejně jako má určitý rod (gender) – oproti nepřekonatelné specifičnosti jejich projevů,

¹⁰ ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum, 2008. Limes (Karolinum). ISBN 9788024614908, s. 19-20.

¹¹ Ibid., s. 21.

(3) „politická“ moc nacionalismu oproti nedostatečnosti či dokonce nesoudržnosti jeho filozofických koncepcí.“

Termín národ Anderson chápe jako v představivosti vytvořené ohraničené a suverénní politické společenství. Ohraničené, jelikož i ten nejpočetnější národ má určité hranice, za kterými se nachází jiný národ, a suverénní, jelikož pojem národ vznikl v době osvícenství, kdy revoluce delegitimizovaly Bohem ustanovenou svrchovanou moc dynastické říše.¹² Členové jednoho národa se navzájem nikdy osobně nepoznají, skrze prezentované podobnosti ale cítí určitou formu sounáležitosti, která jim dává pocit vzájemného spříznění. Právě tento emocionální faktor hraje stěžejní roli v existenci národa jakožto společenství, jehož členové jsou pak ochotni dokonce i pokládat vlastní životy za tak omezené produkty představivosti.

Počátek věku nacionalismu v Evropě se téměř překrývá se závěrem období úspěšných národních osvobozeneckých hnutí v Americe. V porovnání se svými americkými ekvivalenty ale pro tato mladší evropská národní hnutí hrály velmi podstatnou ideologickou a politickou roli „národní tištěné jazyky“ a také vzory jejich vzdálených předchůdců. Mohli tak ihned začít uskutečňovat budování státního systému založeného na určité představě národa.¹³ Pro Evropu 19. století jistě také platí tento výrok: „Rozvoj škol a univerzit byl měřítkem rozvoje nacionalismu a zároveň školy, zvláště univerzity, se stávaly jeho nejuvědomělejšími zastánci“.¹⁴ Anderson hovoří o takzvané lexikografické revoluci, jež otevřela prostor pro šíření nacionalismu, stojícího na základní hodnotě jazyka, do všech částí evropské společnosti. V myslích obyvatel se tak prostřednictvím tištěného jazyka vytvářela představa existence tisíců podobných lidí a také v nich rostla hrdost na toho, že jazyk, kterým dříve pokorně hovořili, byl povýšen do tištěné podoby. Místní jazyky neustále nabývaly na významu a nakonec vytlačily latinu z pozice státního jazyka úplně.¹⁵

Kromě změny postavení národního jazyka tištěné slovo sehrálo zásadní roli v konstrukci „konceptů“ vytvořených ze změní historických zkušeností, které vypracovalo do podoby určitých vzorů, jejichž existence již nebyla nikým zpochybňována. Tímto způsobem byly tedy zformovány představy národního státu,

¹² Ibid, s. 23.

¹³ Ibid, s. 81.

¹⁴ HOBBSAWM, E. J. *The age of revolution 1789-1848*. New York: Mentor Book, 1964, s. 166-167.

¹⁵ ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum, 2008. Limes (Karolinum). ISBN 9788024614908, s. 91.

republikanismu či práva na sebeurčení, jako i vzor nezávislého státu, který mohl být dále reprodukován.¹⁶

Definitivně pak ukončila věk dynastických společenství první světová válka, kdy ze scény zmizely již všechny dříve vládnoucí dynastie (Habsburkové, Hohenzollerni, Romanovci i Osmanci). Dynastický řád začínal být postupně nahrazován systémem národních států, jenž po vytvoření Ligy národů, která nahradila Berlínský kongres, získal mezinárodní legitimitu a stal se též mezinárodní normou. Poslední, nejmasivnější vlna národních států se pak dostavila s koncem druhé světové války a toto období přeměny bylo završeno pádem portugalské koloniální říše v polovině 70. let 20. století.¹⁷

1.1.1 Geneze kreolského nacionalismu

Evropané a Američané prošli složitými historickými zkušenostmi, na jejichž základě byla zkonstruována konkrétní podoba jednotlivých národních států. V představách světové společnosti tyto zkušenosti zakořenily jako standartní vzory, a proto také velká většina nových národů vzniklých po druhé světové válce přejala řadu produktů těchto zkušeností. Jedním z nejviditelnějších znaků přejatých od evropských národů bylo přijetí evropských státních jazyků za oficiální jazyk nového státu. Anderson zde hovoří o dědictví takzvaného oficiálního nacionalismu, který se v kombinaci s lidovým nacionalismem významně promítl do politiky „budování národa“ těchto nových států. Proto tedy, podle Andersonových slov: „Tak často vnímáme národní lidové nadšení a zároveň systematické, až machiavelistické vštěpování nacionalistické ideologie prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, vzdělávacího systému, správních předpisů atd.“¹⁸

Pokud se chceme zabývat kořeny současného koloniálního nacionalismu, je nezbytné jej zkoumat v perspektivě koloniálních dob, kdy docházelo k napůl skryté přeměně koloniálního státu ve stát národní. Stěžejní roli v tomto procesu hráli státní úředníci, které koloniální stát a později i kapitalismus korporací potřebovaly jako jazykové zprostředkovatele pro komunikaci s místním obyvatelstvem, a tudíž tito úředníci museli být bilingvní. Dále hrál roli také rozvoj ve vzdělávání, kdy se dostávalo

¹⁶ Ibid, s. 94.

¹⁷ Ibid, s. 125.

¹⁸ Ibid, s. 126.

vzdělání nově i kolonizovanému obyvatelstvu. V neposlední řadě je nutné zmínit se o roli inteligence, jejíž podíl na formování nacionalismu v koloniálních oblastech se obecně uznává jako nejzásadnější. Důvodem toho byla gramotnost a dvojjazyčnost této společenské vrstvy, která jim plně otevírala přístup k západní kultuře se všemi jejími vzory nacionalismu, národní identity a národního státu.¹⁹

Avšak jazyk nenesl klasický význam nástroje pro boj za národní svobodu, tak jak ho známe v mnohých případech evropského nacionalismu. Kreolské státy totiž vytvořili a vedli lidé, kteří sdíleli stejný jazykový i etnický původ těch, proti kterým bojovali.²⁰ Stejnou odlišnost lze spatřit u role střední třídy, která přinejmenším ve Střední a Jižní Americe koncem 18. století měla pouze zanedbatelný význam. Důkazy zde ukazují, že se vůdčí pozice osvobozeneckých hnutí chopili mnozí majitelé půd, obchodníci a odborníci různého typu.²¹

Snahy o získání nezávislosti v tomto případě nepramenily primárně z obav z imperialistické invaze, nýbrž se jednalo o obavu z možné politické mobilizace indiánské části obyvatelstva a vzpour černých otroků.²² Latinsko-americká nacionalistická hnutí tedy rozvinula pojetí národní identity stojící na principu občanství tak, aby vytvořila jednotné společenství zahrnující i ty, kteří byli dříve označováni za indiány či domorodce. Proces budování národní identity zřetelně ovlivnilo rozšíření liberalizačních myšlenek osvícenství druhé poloviny 18. století.²³

Představa národa se pak ve španělské Americe výrazněji začala rozšiřovat se vznikem prvních místních tištěných novin během druhé poloviny 18. století. Španělsko-americké noviny dávaly svým čtenářům jasné informace o existenci obdobných obyvatel koloniálních států. Typickým příkladem toho bylo mexické označení „nosotros los Americanos“, ale jak ve své knize píše Anderson: „Ve skutečnosti se za Američany považovali lidé v celé španělské Americe, neboť toto slovo označovalo právě onu sdílenou osudovou danost mimošpanělského původu.“²⁴

¹⁹ Ibid, s. 127-128.

²⁰ Ibid, s. 63.

²¹ LYNCH, John. *The Spanish American revolutions, 1808-1826*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1973. ISBN 0297995898, s. 14-17.

²² Ibid, s. 64.

²³ ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum, 2008. Limes (Karolinum). ISBN 9788024614908, s. 66.

²⁴ Ibid, s. 78.

Později ale tento španělsko-americký nacionalismus vzhledem k omezené úrovni rozvoje kapitalismu a technologie vystřídal partikularistický lokální patriotismus.²⁵

1.1.2 Oficiální nacionalismus

Za „oficiální nacionalismus“ Anderson označuje záměrné splynutí národa a dynastické říše, kdy tento prostředek uplatňuje vládnoucí třída pro zachování své vlastní pozice. Takovéto vymezení bylo možné provést až po vzniku lidových „jazykových nacionalismů“, které vznikaly zpravidla v kontextu mnohonárodnostních státních celků, což se mnohdy setkávalo se značnými problémy. Typickým příkladem reakce na projevy místních jazykových nacionalismů bylo zavedení jednotného jazyka Rakousko-Uherska Josefem II., či prosazování koloniálního jazyka ve vzdělávacím systému koloniálních států.²⁶ Nicméně právě to, nakonec vyústilo ve zformování místního nacionalismu.

Jazyk také vytváří představu jisté hranice mezi odlišnými společenstvími. Může jimi sice prostupovat, ale lidé nemají dostatek životního času na to, aby do nich mohli dostatečně proniknout. Prostřednictvím komunikačních technologií tisku, rozhlasu a televize byly zformovány ustálené podoby místních jazyků, které umožnily vytvořit představu o existenci společnosti také u negramotných lidí nebo u obyvatel hovořících jiným jazykem, kteří ale společně sdíleli stejný územní celek. Hromadné sdělovací prostředky se tedy ukázaly být zásadním nástrojem pro šíření nacionalistické ideologie.

Anderson hovoří o průběhu takzvané „národní naturalizace“ uvnitř evropských dynastií, a jelikož tyto říše pokračovaly v upevňování své moci i mimo Evropu, je logické, že byl tento model chápán zároveň jako imperiální.²⁷

Vzor oficiálního nacionalismu byl pak uplatňován také jako základní prostředek pro konsolidaci domácí pozice oligarchické vlády, což Anderson ve své knize mimo jiné vykresluje na příkladu Japonska 60. let 19. století.²⁸ Jako jeden z faktorů figurujících ve vedení nacionalistické kampaně Anderson zmiňuje strach obyvatelstva

²⁵ Ibid, s. 78-79.

²⁶ Ibid, s. 98.

²⁷ Ibid, s. 111.

²⁸ Ibid., s. 109.

z náhlého pronikání barbarů, jehož důsledkem byl rychlý nárůst podpory programu sebeobraný koncipovaného na národním základě.²⁹

Oficiální nacionalismus tedy lze chápat jako „reakční politickou taktiku mocenské skupiny, jež hrozilo vyloučení ze společenství vznikající v lidových představách, nebo odsunutí na jejich okraj“.³⁰ Tato politická taktika svým imperiálním charakterem získala mezinárodní přesah a projevila se tak i v několika málo nekolonizovaných oblastech. V zásadě ale oficiální nacionalismus všude pouze zakrýval nesoulad mezi národem a dynastickou říší. Důkazem toho je lehkost, se kterou se lidé vyrovnávali se ztrátou koloniálních území. Anderson s nadsázkou kapitolu uzavírá slovy: „Nakonec jsou to vždycky vládnoucí třídy (jistě buržoazie, ale především aristokracie), které dlouho truchlí nad ztrátou impérií a jejich žal má vždycky tak trochu teatrální charakter.“³¹ Oficiální nacionalismus je tedy dle autora nakonec vždy vystřídán nacionalismem lidovým, což je poněkud nechtěným důsledkem mocenské strategie.

1.2 Formování současného nacionalismu v Argentíně

Nacionalismus se na argentinské politické scéně výrazněji projevil až v polovině třicátých let 20. století a to za velice nepřehledných podmínek. Na rozdíl od jiných latinskoamerických států si totiž Argentinci uvědomovali citlivost nacionalistických výstřelků, které mohly mít značně negativní vliv na ekonomickou prosperitu země. Proto volili spíše umírněnou a pragmatickou cestu, jejímž příkladem byl umírněný postoj vůči argentinsko-chilskému sporu o přesné vymezení hranic v Patagonii, kdy se Argentinci vzhledem ke slabému ekonomickému potenciálu této oblasti vyvarovali vojenskému konfliktu. Avšak myšlenka národní výlučnosti a předurčenosti k bohatství a velikosti z argentinské společnosti nevymizela a představovala také motor argentinské armády, která se záhy stala hlavní oporou celého nacionalistického hnutí.³²

Národní výlučnost se v Argentíně projevila různými postoji. Jedním byl pocit nadřazenosti nad ostatními státy jihoamerického kontinentu, který Argentinci odvozovali od své historické vazby na evropskou civilizaci. Většina argentinské populace totiž pochází z rozsáhlých imigračních vln konce devatenáctého století a tím

²⁹ Ibid., s. 110.

³⁰ Ibid., s. 123.

³¹ Ibid., s. 124.

³² CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4. Str. 181

se Argentinci odlišovali od ostatních latinskoamerických zemí složených většinou z původních obyvatel či obyvatel neevropských zemí. Jiným postojem byla dále rivalita vůči USA, která pramenila z problematiky produkce stejných hospodářských komodit (obilí, maso) v období před rozvojem průmyslové výroby v USA a v neposlední řadě také boj proti vůdčí roli Spojených států na americkém kontinentu.³³

První vlnu nacionalismu spustila ekonomická dohoda s názvem Roca-Runciman uzavřená mezi Argentinou a Británií, která do značné míry ekonomicky zvýhodňovala britský export do země. V roce 1932 totiž britská vláda přijala tzv. Imperiální preferenci, uzavřený obchodní systém Spojeného království a britských kolonií a dominií, který silně ohrozil argentinský export. Tato ekonomická dohoda se na území Argentiny setkala se silně kritickou reakcí převážně ze strany místních dobytkářů, kteří vládu obvinili z korupce a daňových podvodů. Vláda (koalice s názvem *Concordancia*) v čele s Augustinem Pedrem Justem se marně pokoušela své kroky uhájit tím, že není v jejich silách zabránit síle rostoucích zahraničních obchodních monopolů a také tím, že by mohlo dojít ke ztrátě významné exportní oblasti, kterou byla Velká Británie pro argentinské masné výrobky. Protestující ale tyto argumenty neuspokojovaly a naopak se stále více klonili k politickému názorovému proudu protekcionismu, což nakonec vyústilo ve zformování ekonomického nacionalistického hnutí³⁴, do jehož čela se pak ve druhé polovině čtyřicátých let postavil Juan Domingo Perón.³⁵ Jak ve své knize uvádí Martín Abel González, právě tato osoba je ve většině případů odborné veřejnosti severní polokoule považována za viníka návratu argentinského nacionalismu.³⁶

Do roku 1935 byl nacionalismus vlastní především pravicovým a ultrapravicovým politikům, pohyboval se ale zpravidla na proticizinecké rétorické rovině. Po dohodě Roca-Runciman se pak do nacionalistické kampaně zapojili i argentiniští historici, kteří rázem začali zdůrazňovat některé okamžiky dějin, ve kterých se, dle jejich interpretace, projevoval britský imperialismus vzhledem k Argentině.

³³ TULCHIN, JOSEPH S., *La Argentina y los Estados Unidos: historia de una desconfianza*. Buenos Aires: Planeta, 1990. ISBN 9507420002

³⁴ Ekonomickým nacionalismem je míněn názorový proud usilující o celkovou větší ochranu a podporu domácího trhu a redukci ekonomických výhod zahraničních importérů na argentinském trhu.

³⁵ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4., s. 181.

³⁶ GONZÁLEZ, Martín Abel. *The Genesis of the Falklands (Malvinas) Conflict: Argentina, Britain and the Failed Negotiations of the 1960s (Security, Conflict and Cooperation in the Contemporary World)*. UK: Palgrave Macmillan, 2013. ISBN 978-1-349-46994-9, s. 23.

Vedle britských útoků na Buenos Aires v letech 1806-1807, nebo blokády Buenos Aires za Rosasova období, zmiňovali také britskou okupaci Malvín v roce 1833.³⁷

Téma nacionalismu v Argentině se také stalo hlavním předmětem studia německého historika Michaela Goebela, který se ve své práci s názvem *Argentina's Partisan Past: Nationalism and Politics of History* pokusil zachytit fenomén historického revisionismu od období jeho vzniku ve třicátých letech 20. století až po období jeho nejnovějších projevů v éře vlády Kirchner. Podle Goebela zrod historického revisionismu v Argentině, respektive politického nacionalismu, ztělesňoval boj argentinských intelektuálů s tím, co nazývali jako „oficiální historii“, tedy vizi národní minulosti vázané na liberální tradici Argentiny. Hlavním principem těchto revisionistů pak bylo propojování minulosti s přítomností formou vytváření alternativní skupiny historických hrdinů, v jejichž centru stála postava Juana Manuela de Rosase.³⁸

Ve třicátých letech 20. století tedy argentinský nacionalismus získal potřebné historiografické zaštitění, které tento ideologický proud zobjektivizovalo a posunulo jej z minoritní, extremistické části politického spektra do hlavního proudu argentinské politiky.

³⁷ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 182.

³⁸ ROMERO, Juan Manuel. Reseña del libro de Michael Goebel, *La Argentina partida: Nacionalismos y políticas de la historia.*, Buenos Aires, Prometeo Libros, 2013, pp.330. *Boletín del Instituto de Historia Argentina y Americana "Dr. Emilio Ravignani"* [online]. 2014, **41**, 157-160 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://ppct.caicyt.gov.ar/index.php/ravignani/article/view/5700>

2. Vývoj vztahu vůči Malvínám v předválečném období

V této kapitole se budu věnovat problematice Malvínské otázky v historickém kontextu před rokem 1982, kdy došlo k ozbrojenému konfliktu mezi Argentinou a Spojeným Královstvím. Na úvod pro bližší nahlédnutí tématu představím historické pozadí konfliktu počínaje objevováním a osidlováním ostrovů a britskou okupací v roce 1833 konče. Dále pak budu pokračovat rozbořem jednotlivých dějinných úseků, kdy téma suverenity nad Malvínskými ostrovy výrazněji rezonovalo uvnitř oficiální vládní politiky. Jedná se o období po druhé světové válce, kdy se argentinská vláda aktivně zapojovala do mezinárodního vyjednávání na půdě nově vzniklé Organizace spojených národů, konkrétně v záležitostech spojených s procesem dekolonizace. Další historickou etapu představuje období vlády Juana Dominga Peróna, během níž se zřetelně zkonstruovala nacionalistická myšlenka identitního provázání argentinského obyvatelstva s oblastí Malvínského souostroví. Posledním a zároveň také nejzásadnějším dějinným úsekem je pak období vlády vojenské junty, která v Argentině působila od roku 1976 a jejíž vládnutí vyústilo v rozpoutání osudného válečného konfliktu známého jako Válka o Malvíny, který pro Argentinu skončil válečným debaklem.

2.1 Historické pozadí konfliktu

Falklandské ostrovy (v latinskoamerickém světě nazývané jako Malvínské ostrovy) se nachází v Atlantickém oceánu přibližně 500 kilometrů východně od argentinského pobřeží. Historie ostrovů sahá až do 16. století, přičemž již otázka objevení ostrovů je předmětem širokých diskuzí. Důvodem je vysoký počet evropských zámořských výprav, které si právo na objevení ostrovů nárokovaly. Všeobecně je však za objevitele uznáván holandský kapitán Sebald de Weert, který na ostrovy připlul v roce 1594.³⁹

Název Falklandské ostrovy si souostroví nese od roku 1690, kdy zde přistála loď Welfare kapitána Johna Stronga, který na počest pokladníka britského námořnictva Anthonyho Cary, pátého vikomta z Falkland, který plavbu též sponzoroval, pojmenoval

³⁹ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5, s. 8.

průliv mezi dvěma hlavními ostrovy Falklandovým průlivem.⁴⁰ V tomtéž roce byly ostrovy zároveň poprvé zaneseny do mapy. Označení pro ostrovy používané v latinskoamerickém světě pak vzniklo podle obyvatel bretaňského přístavu St. Malo, nazývaných ve francouzštině *Malouins*. Odtud totiž pocházeli rybáři, kteří v první polovině 18. století lovíli v oblasti souostroví. Tento název si později adaptovali Španělé jako Las Malvinas.⁴¹

Na ostrovech byly postupně zakládány osady evropskými kolonizačními státy. Jako první ostrovy obsadila expedice francouzského mořeplavce Louise Antoine de Bougainville dne 5. dubna 1764, která svou osadu nazvanou Port St. Luis vybudovala na východní části souostroví. V lednu 1765 pak na západní pobřeží souostroví připlula britská expedice pod vedením kapitána Johna Byrona, dědečka slavného romantického básníka. Nicméně ten francouzskou přítomnost nezaznamenal a britská vláda tak ještě téhož roku poslala na ostrovy další expedici pod vedením kapitána Johna McBridea, který zde založil osadu Port Egmont.⁴² V roce 1767 předala francouzská vláda za úhradu nákladů na zřízení osady svou kolonii Španělům, jelikož Španělé v tomto období považovali veškerá území v Novém světě s výjimkou portugalské Brazílie za své državy.⁴³ Osada byla zároveň přejmenována z francouzského Port Luis na španělské Puerto Soledad. O rok později Španělé objevili britskou osadu, kterou se britská vláda z finančních důvodů rozhodla v roce 1774 opustit, a tak byli Španělé jedinými přítomnými vládci na ostrově až do roku 1811.⁴⁴

Až ve chvíli, kdy vypukla válka španělských amerických kolonií za nezávislost a napoleonské války začaly drancovat španělské zdroje, byli Španělé v roce 1811 nuceni Malvíny opustit.⁴⁵ Na základě předešlého španělského držení si ale Malvíny začalo nárokovat nově vzniklé uskupení Spojených provincií Río de la Plata, které dalo vzniknout samostatné Argentině. Teprve až o devět let později, v roce 1820, do Puerto Soledad připlula argentinská loď, aby prohlásila Malvíny za državu již nezávislé

⁴⁰ ROOM, Adrian. *Placenames of the world: origins and meanings of the names for 6,600 countries, cities, territories, natural features, and historic sites*. 2nd ed. Jefferson, N.C.: McFarland & Company, c2006. ISBN 0786422483, s. 129.

⁴¹ MUELLER, Brian M. Falkland Islands: Will the Real Owner Please Stand Up. *Notre Dame Law Review*. 1983, **58**(3), s. 616-634.

⁴² CARRIL, Bonifacio del. *Malvinas/Falklands case*. Buenos Aires: Cámara de Industriales Gráficos de la Argentina, c1982. ISBN 950-062-028-6. Str.16-18

⁴³ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5. Str.9.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ MUELLER, Brian M. Falkland Islands: Will the Real Owner Please Stand Up. *Notre Dame Law Review*. 1983, **58**(3), str. 619

Argentiny, stálou posádku zde však nezanechala.⁴⁶ V následujících letech se na ostrově vystřídal dva argentinští guvernéri, kteří ale ve své správě Malvín neslavili velký úspěch. Stěžejní dějinný okamžik přišel s rokem 1833, kdy se v Puerto Soledad vylodila britská námořní výprava kapitána Johna Onslowa, která zde vztyčila britskou vlajku, vyhlásila suverenitu a donutila k opuštění ostrova přítomné argentinské vojáky a část osadnictva. V roce 1840 pak byly ostrovy prohlášeny za britskou kolonii a o rok později do Port Stanley dorazil britský guvernér Richard Moody.⁴⁷

V následujících letech na ostrovech proběhla celková kolonizace, provedená zejména společností Falkland Islands Company. Ostrovy osídlili převážně kolonisté ze Skotska, jejichž obživou se stal chov ovcí. Během dvou světových válek se díky zásobárnám pitné vody, čerstvého masa a uhelným skladištím ostrovy staly také významným strategickým místem pro posádky mířící k Hornovu mysu.⁴⁸

2.2 OSN a dekolonizace

V červnu roku 1945 v San Franciscu byl představiteli padesáti světových států (včetně Velké Británie a Argentiny) sestaven ustavující dokument Organizace spojených národů s názvem Charta OSN. Tento dokument definoval práva a povinnosti členských států, základní orgány OSN a cíle této nadnárodní organizace. Hlavními cíli Charty bylo udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, rozvoj přátelských vztahů mezi členskými státy, které se odvíjejí od zásady rovnoprávnosti a práva na národní sebeurčení a také rozvoj spolupráce na kulturní, ekonomické, sociální a humanitní bázi a podporování a posilování úcty k lidským právům.⁴⁹ Pro tuto práci je podstatný především článek o respektování práv na sebeurčení národů, který odstartoval novou etapu argentinského boje za znovuzískání suverenity nad Malvínami.

Již na samotném počátku fungování OSN Argentina vyjádřila nesouhlas s britskou nadvládou nad ostrovy a vznesla požadavek na navrácení ostrovů, což se na britské straně setkalo s okamžitou odmítavou reakcí. V roce 1946 pak byly Falklandské ostrovy britskou vládou zapsány na seznam nesamosprávných teritorií.

⁴⁶ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5. Str. 9

⁴⁷ Ibid. Str. 10

⁴⁸ Ibid. Str. 11

⁴⁹ Charta OSN. *OSN* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojenych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

Tento seznam byl sestaven na prvním zasedání Valného shromáždění rezolucí 66/1, která deklarovala uznání práva na sebeurčení místního obyvatelstva na základě vyjádření jejich „přání“. ⁵⁰ Spojenému království OSN přidělilo výkonnou moc nad ostrovy s povinností pravidelného zpravování o vývoji poměrů panujících na ostrově. Tyto události vyvolaly téměř okamžitý protest argentinské strany, ale na mezinárodním poli se neseťkal s žádnou odezvou. Potvrzování argentinských práv na území a vznášení výhrad proti britské správě nad ostrovy pak marně pokračovalo následující dvě dekády při každém dalším projednávání informací podaných vládou Spojeného Království o tomto teritoriu. ⁵¹

Znovu téma získalo větší pozornost až v prosinci 1960, kdy Valné shromáždění OSN schválilo Rezoluci 1514 (XV), neboli Deklaraci o poskytnutí nezávislosti koloniálním územím a národům, která vyzývala k bezpodmínečnému skoncování se všemi formami kolonialismu, a zdůrazňovala význam principu národního sebeurčení a územní celistvosti. ⁵² Záhy po přijetí rezoluce 1514 také Valné shromáždění deklarovalo tři způsoby, kterými mohla být národní nezávislost realizována: (a) vznik nezávislého suverénního státu, (b) dobrovolné přidružení k nezávislému státu, nebo (c) začlenění do nezávislého státu. ⁵³ V roce 1964 byly Falklandy připsány na seznam 64 teritorií, na něž se Deklarace vztahovala a současně bylo do oficiálního názvu souostroví přidáno argentinské označení Malvinas. ⁵⁴ Proti začlenění ostrovů do tohoto seznamu pak paradoxně vystoupila Argentina, která argumentovala opomenutím historických dat osvětlujících právo Argentinské republiky na toto území. V září roku 1964 si přes protesty britské strany argentinská vláda úspěšně prosadila veřejný výstup argentinského delegáta José María Rudy, který svým projevem poprvé na půdě OSN

⁵⁰Information from Non-Self-Governing Territories transmitted under Article 73 e of the Charter. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66\(1\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66(1))

⁵¹ Otázka malvínských ostrovů I. *Embajada de la República Argentina* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://eches.cancilleria.gov.ar/cs/content/ot%C3%A1zka-malv%C3%ADnsk%C3%BDch-ostrov%C5%AF-i>

⁵²Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/decolonization/declaration.shtml>

⁵³ General Assembly Resolution defining the three options for self-determination. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1541\(XV\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1541(XV))

⁵⁴ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5, s. 12.

představil historické a právní základy požadavků argentinské svrchovanosti nad ostrovy.⁵⁵

Takzvaná „Rudova obhajoba“ je považována za historický milník ve vývoji sporu o svrchovanost nad ostrovy, neboť představila první komplexní přehled o problematice malvínské otázky a donutila mezinárodní společenství, aby existenci této problematiky vzala na vědomí. U Malvínských ostrovů OSN narazilo na určité faktory, které nebyly přítomny ve většině případů dekolonizace.⁵⁶ Prvním byl již fakt, že se o suverenitu nad územím přihlásil jiný nezávislý stát (Argentina) než stát kolonizační (Británie). Pokud by Spojené národy uznaly argentinský nárok na území, musely by se navíc potýkat s rozporem mezi dvěma články Rezoluce 1514, a to článkem 2 o sebeurčení a článkem 6 o teritoriální integritě. Druhým faktorem byla otázka, zdali Falklandčané vůbec utvářejí „lid“, tak jak ho definovala Rezoluce 1514. Falklandčané na rozdíl od ostatních dekolonizačních případů totiž chtěli zůstat součástí koloniální mocnosti.⁵⁷

V návaznosti na přijetí existence konfliktu jednání Valného shromáždění nakonec vyústilo ve zformování první rezoluce vztahující se přímo k malvínské problematice.⁵⁸ Rezoluce 2065 (XX) z prosince 1965 vyzývala k započetí mírového bilaterálního jednání o budoucnosti ostrovů mezi britskou a argentinskou vládou. V srpnu 1968 bylo vytvořeno Memorandum o porozumění, podle kterého by Spojené Království postoupilo svou svrchovanost Argentině a Argentina by přijala závazek o respektování zájmů místního obyvatelstva.⁵⁹ Tento dokument však britská strana nakonec odmítla podepsat, a tím tedy i další vyjednávání na dlouhých šestnáct let prakticky skončila.

⁵⁵ Otázka malvínských ostrovů I. *Embajada de la República Argentina* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://eches.cancilleria.gov.ar/cs/content/ot%C3%A1zka-malv%C3%ADnsk%C3%BDch-ostrov%C5%AF-i>

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ LAVER, Roberto C. *The Falklands/Malvinas case: breaking the deadlock in the Anglo-Argentine sovereignty dispute*. Boston, Mass.: Martinus Nijhoff Publishers, c2001. ISBN 978-904111534, s. 100.

⁵⁸ Resolution 2065. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/218/28/IMG/NR021828.pdf?OpenElement>

⁵⁹ COCONI, Luciana. *¿Islas Malvinas o Falkland islands? La cuestión de la soberanía sobre las islas del Atlántico Sur*. Universitat de Barcelona [online]. [cit. 2017-03-21], s. 17-18. Dostupné z: http://observatori.org/paises/pais_86/documentos/Islas_Malvinas_o_Falkland_Islands.pdf

2.3 Vláda Juana Dominga Peróna

Po období dvou světových válek se Argentina podobně jako ostatní státy světa nacházela v celkové ekonomické, sociální a politické krizi. V první světové válce Argentina podobně jako většina jihoamerických států zachovávala neutralitu, ve druhé světové válce se pak postavila na stranu Osy. Ještě v polovině roku 1943 byla jediným státem západní polokoule, který udržoval diplomatické vztahy s Německem a Japonskem a všechny formální styky s Německem argentinská vláda ukončila až pod nátlakem Bílého domu v lednu 1944.⁶⁰

Během války si v argentinské společnosti vybudovali silné postavení vojáci. Ti totiž mezi členy středních a chudších vrstev budili větší důvěru a naději na zlepšení úrovně jejich života. Důvodem toho byla apolitičnost vojáků a také společenské přesvědčení, že mají vojáci v porovnání s jinými složkami státního aparátu lepší povědomí o realitě běžného života. Nacionalisticky smýšlející část vojáků ve válce viděla šanci na získání hegemonního postavení v rámci latinskoamerického regionu a jasného vymezení vůči Spojeným státům. Druhá, umírněnější část chtěla jít naopak cestou kompromisů. Nakonec vzhledem k odmítavé reakci amerického ministra zahraničí Cordella Hulla na nabídku kompromisního jednání ze strany Argentiny zvítězila část krajních nacionalistů a germanofilů v čele s generálem Edelmiro J. Farrelllem.⁶¹ Již zde tedy můžeme pozorovat kořeny fenoménu dominantního postavení armádních složek, který se v Argentině plně projevil v pozdějších letech a současně jejich nacionalisticky laděný charakter.

Recept na cestu z poválečného chaosu Argentincům nabídl nový populistický lídr jménem Juan Domingo Perón. Této výrazné osobnosti se totiž podařilo obratně vyhodnotit vnitrostátní nálady a získat si tak podporu z nejrůznějších společenských okruhů. Perón svou pozornost nově zaměřil na dělnickou společnost, čímž se odlišil od silně antikomunistického Farrella, v jehož vládě Perón zastával post ministra práce a sociálních věcí. Vedle svého programu „třídní harmonie“ a „spravedlivého rozdělování bohatství“ současně přesvědčoval kapitalisty, že bude jím představovaný program mít pozitivní efekt i pro jejich budoucí hospodaření, jelikož těmito postupy zabraňuje

⁶⁰ CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 188-189.

⁶¹ FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *Historia política de la Argentina contemporánea, 1880-1983*. Madrid: Alianza Editorial, c1988. Alianza universidad. ISBN 84-206-2541-8, s. 133.

radikální komunistické revoluci.⁶² Perón se navíc zásadně odlišil od všech předchozích politických režimů. Svým programem nacionálního socialismu založeného na sociální spravedlnosti, politické svrchovanosti a ekonomické nezávislosti si zajistil výsadní pozici na argentinské politické scéně na období od roku 1946 do roku 1955 a stal se zároveň i lídrem tehdejší Latinské Ameriky.⁶³

Juan Domingo Perón si svým charismatem a řečnickými dovednostmi dokázal získat pozornost kteréhokoliv obecnstva. Disponoval politickým instinktem, který mu dával schopnost zachytit momentální tužby a potřeby obecnstva, čímž dokázal oslovovat masy lidí, které mu dávaly důvěru a byly ochotné svěřit svou budoucnost.⁶⁴ Tak se postupně v argentinské politické kultuře konstruoval personalismus⁶⁵, jehož projevem byla také nová vlna nacionalismu v otázce suverenity nad Malvínami. Jak ve své knize píše Peter Calvert: „Byl to charismatický Perón, kdo v období své nezpochybnitelné moci oživil staré diplomatické křivdy a vytvořil tak z argentinské expanze do jižního Atlantiku a antarktických oblastí hlavní body svého programu, který měl vést k mezinárodnímu uznání Argentiny jako latinskoamerické a světové mocnosti.“⁶⁶

Ve čtyřicátých a padesátých letech peronistická propaganda zkonstruovala a rozšířila pomyslný pocit teritoriální ztráty, který byl základem pro další ubírání Argentiny v její cestě za znovuzískání ostrovů.⁶⁷ Perón ve snaze povzbudit v argentinské společnosti národní cítění, a tak posílit svou politickou pozici opírající se o nacionalisticky laděný politický program, vystoupil s kampaní zpopularizovanou

⁶² CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 191.

⁶³ LEWIS, Daniel K. *The history of Argentina*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2001. ISBN 9780313312564, s. 104.

⁶⁴ FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *Historia política de la Argentina contemporánea, 1880-1983*. Madrid: Alianza Editorial, c1988. Alianza universidad. ISBN 84-206-2541-8, s. 136.

⁶⁵ Tak se nazývá politický fenomén v Latinské Americe, kdy je program politické strany či hnutí definován konkrétní politickou autoritou. Viz. KOENEKE, Herbert. Personalismo chavecista, multipolaridad, Fuerzas Armadas y democracia participativa. In ROMERO, Aníbal. a Mary. FERRERO. *Chávez, la sociedad civil y el estamento militar*. Caracas, Venezuela: Alfadil Ediciones, 2002. Colección Hogueras, 18. ISBN 9789803540968.

⁶⁶ „It was the charismatic Perón in the days of the unquestioned power, who breathed the new life into an old diplomatic grievance, and made the expansion of Argentina into the South Atlantic and the Antarctic regions a major part of his programme to get Argentina recognised as a Latin American and world power.“ (překlad autorky) CALVERT, Peter. *The Falklands crisis*. London: Frances Pinter, 1982. ISBN 9780861872725, s. 36.

⁶⁷ GONZÁLEZ, Martín Abel. *The Genesis of the Falklands (Malvinas) Conflict: Argentina, Britain and the Failed Negotiations of the 1960s (Security, Conflict and Cooperation in the Contemporary World)*. UK: Palgrave Macmillan, 2013. ISBN 978-1-349-46994-9. Str. 23

sloganem „Angličané, vraťte nám Malvíny“, ve které deklaroval nezadatelné právo Argentiny na suverenitu nad ostrovy. Tato kampaň se následně promítla také do zahraniční politiky země. Argentinští diplomaté v dodatcích mezinárodních smluv zejména s jinými latinskoamerickými zeměmi nechávali potvrzovat výhradní právo Argentiny na suverenitu nad Malvínami. Zároveň znovu zpochybnili britskou suverenitou nad ostrovy.⁶⁸

Další kontroverzní krok ve věci suverenity nad Malvínami Perón učinil v roce 1953, když skrze svého vyslance, admirála Alberta Teisairese, v Londýně vyslovil návrh na odkoupení Malvínských ostrovů. Na nabídku reagovala britská vláda pochopitelně odmítavě s vysvětlením, že prodej Falklandských ostrovů považují za nepředstavitelný, jelikož jeho obyvatelé jsou britskými občany. Dalším argumentem bylo též tvrzení, že kdyby se v té době na území konalo referendum, obyvatelé by se rozhodli setrvat pod britskou vlajkou.⁶⁹

Juan Domingo Perón vládl až do roku 1955, kdy byl svržen vojenským pučem vedeným generálem Eduardem Lonardim a byl donucen odejít do exilu. Téma návratu Malvín však zůstalo propagandistickým bodem programu každé následující argentinské vlády, ať už civilní či vojenské.⁷⁰ Důvodem toho byl fakt, že takováto forma národního patriotismu jim spolehlivě zajišťovala zisk politických bodů a sloužila také jako účinný nástroj pro řešení konfliktů uvnitř společnosti. Perónovi se tedy podařilo v argentinské společnosti vytvořit vědomí identitní provázanosti s Malvínskými ostrovy, které se stalo integrální součástí argentinské národní identity a zároveň také politickým precedentem, ke kterému se uchýlovala řada následujících politických představitelů.

2.4 Vláda vojenské junty 1976 -1983

Od druhé poloviny 20. století se Argentina nořila do stále hlubší ekonomické, sociální i politické krize. Na přelomu 60. a 70. v zemi vznikala řada levicových guerillových uskupení organizovaných převážně mladými studenty ze středních a vyšších vrstev. Byly mezi nimi uskupení odkazující se na národ a volající po návratu k perónismu, guerilly marxistických frakcí, nebo dokonce náboženská hnutí usilující o

⁶⁸ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5, s. 11-12.

⁶⁹ Perón quiso comprar las Malvinas al Reino Unido en 1953. *EL PAÍS* [online]. Londýn, 1984 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://elpais.com/diario/1984/01/03/internacional/441932408_850215.html

⁷⁰ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5, s. 12.

oslovení širších mas skrz peronistickou teologii.⁷¹ Tento příklad také ilustruje roli intelektuálů ve formování nacionalismu, podobně jako byla analyzována u dřívějších kreolských společenství Benedictem Andersonem.

Uskupení jako *Lidová revoluční armáda (Ejército Revolucionario del Pueblo, ERP)*, *Revoluční ozbrojené složky (Fuerzas Armadas Revolucionarias, FAR)*, *Peronistické ozbrojené složky (Fuerzas Armadas Peronistas, FAP)* či *Montoneros* napadaly vojenské a policejní složky, unášely vysoké státní představitele, přepadaly banky za účelem boje proti zkorumpované vládě a celému státnímu aparátu.⁷² Docházelo i k opačným útokům ze strany extrémní pravice proti guerillovým uskupením. Nejdramatičtější událostí zobrazující míru krize uvnitř perónismu pak byl střet militantních peronistických frakcí na letišti Ezeiza při vítání Peróna zpět v Argentině, známý pod názvem Ezeizský masakr. Juan Domingo Perón se tak po demisi prezidenta Cámpory potřetí dostal k moci.⁷³

V roce 1974, pouhý rok po svém zvolení, Juan Domingo umírá a na jeho místo nastupuje jeho třetí žena María Estela Martínez Perónová⁷⁴ známá spíše jako Isabela Martínez. Ta však trvající vnitrostranické spory nedokázala zastavit. Rostoucí občanská nespokojenost a volání po okamžitém ukončení teroristických akcí páchaných guerillami tak vytvořilo prostor a záminku pro státní převrat, který byl dne 24. března 1976 proveden vojenskou juntou. Tím v Argentině započalo období takzvaného „Procesu národní reorganizace“ (Proceso de Reorganización Nacional), v jejímž čele stála trojice velitelů tří složek ozbrojených sil – generál pozemních vojsk Jorge Rafael Videla, představitel námořnictva admirál Emilio Massera a letecký generál Orlando R. Agosti.⁷⁵

⁷¹ FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *Historia política de la Argentina contemporánea, 1880-1983*. Madrid: Alianza Editorial, c1988. Alianza universidad. ISBN 84-206-2541-8, s. 203.

⁷² CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 243.

⁷³ Ibid, s. 236.

⁷⁴ María Estela Martínez de Perón se stala první ženou, která vykonávala prezidentský úřad. First Female President; *Guinness World Records* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/first-female-president/>

⁷⁵ FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *La Argentina política: una nación puesta a prueba*. Buenos Aires: Ateneo, c2005. ISBN 9500263882, s. 244.

V rámci nechvalně známé Špinavé války⁷⁶ „Proces“ začal jako manifest proti levicovým guerillám, který se zvrhl ve ztrátu na životech minimálně 9 tisíc civilistů a záhadných zmizení mnoha dalších nepohodlných občanů. Proto se toto období považuje za „nejkrvavější období v argentinských dějinách“⁷⁷. Vládu vojenské junty charakterizovalo systematické užívání státního teroru⁷⁸, které sloužilo jako nástroj pro dosahování politických cílů. Pro dosažení společenského pořádku, ekonomického rozvoje a politické stability, která by měla být reprezentována nezkorumpovanou vládou, vojenská junta užívala různé formy zastrašování, násilné metody a omezování lidských práv. Problematického jedince prezident Videla definoval takto: „Za teroristu nepovažujeme pouze toho, kdo zabil se zbraní v ruce nebo umístil bombu, je jím i ten, kdo aktivně vystupuje s opačnými názory naší západní, křesťanské civilizace“⁷⁹.

Militarizace nejvyšších stupňů státního aparátu byla téměř kompletní a neměla mezi předchozími vojenskými režimy precedent.⁸⁰ Postavení stávek a jiných shromažďovacích aktivit mimo zákon, přímá vojenská kontrola odborových aktivit, masivní propouštění a přesměrování práce na více individualizované aktivity, to vše bylo součástí programové koncepce, jejímž cílem bylo prolomit nejsilnější zdroje síly peronistického režimu, kterými byly kolektivní identita a duševní spřízněnost společenských tříd.⁸¹

Jorge Rafael Videla ve funkci (de facto) prezidenta dokončil první etapu období Proceso sestávající z převzetí moci, obsazení veřejné správy a získání kontroly nad vnitrostátní bezpečností. Absolutní moc si Videla zajistil třemi konkrétními, okamžitými opatřeními - pozastavením činnosti politických stran a svazů, potvrzením monopolu legitimního násilí a zákazem činnosti pěti levicových stran.⁸² V západním světě bylo na převrat nahlíženo jako na nutný krok v cestě z chaosu způsobeného předchozími zkorumpovanými vládami a kritické reakce upozorňující na praktiky,

⁷⁶ Termínem Špinavá válka se nejdříve označoval boj proti levicovým guerillám, později se termín ustálil pro označení celého období vlády vojenské junty.

⁷⁷ „Esta dictadura habría de ser la más sangrienta de toda la historia argentina“ (překlad autorky) MONTOYA, Roberto. a Daniel. PEREYRA. *El caso Pinochet y la impunidad en América Latina*. La Rioja, República Argentina: Editorial Pandemia, c2000. ISBN 9879812956, s. 167.

⁷⁸ Metoda prosazování vládních idejí a potřeb prostřednictvím nelegitimních prostředků.

⁷⁹ GARCÍA, Prudencio. *El drama de la autonomía militar: Argentina bajo las juntas militares*. Madrid: Alianza Editorial, c1995. ISBN 8420694142, s. 176.

⁸⁰ BUCHANAN, Paul G. The Varied Faces of Domination: State Terror, Economic Policy, and Social Rupture during the Argentine "Proceso," 1976-81. *American Journal of Political Science* [online]. 1987, 31(2), 336-382 [cit. 2017-04-03]. Str. 351. Dostupné z: www.jstor.org/stable/2111080

⁸¹ Ibid, s. 363.

⁸² FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *La Argentina política: una nación puesta a prueba*. Buenos Aires: Ateneo, c2005. ISBN 9500263882, s. 245-246.

kterými bylo cílů dosahováno, se objevovaly jen v malé míře. USA navíc diktátorský režim tolerovaly pro jeho antikomunistické postoje, které korespondovaly se zahraniční politikou země. Pravicové vlády pro ně totiž představovaly spolehlivé opatření proti vniknutí komunismu na americký kontinent.

V následujících letech se z mezinárodního prostředí již ozývala řada kritik vůči argentinskému vládnímu režimu, který stále pokračoval v terorizaci vlastního obyvatelstva. 6. září 1979 do země přijíždí Americká komise za lidská práva (Comisión Interamericana de Derechos Humanos, OEA), za účelem odkrytí a potvrzení případů mučení a porušování lidských práv. Zároveň v roce 1980 nabyla na celostátní proslulosti organizace známá jako „Matky z Květinového náměstí“ (Madres de Plaza de Mayo), která neustále tlačila na vládu ve věci záhadných zmizení lidí. Rostoucí vnější tlaky na změnu ve vládním režimu vyústilo ve jmenování generála Roberta Eduarda Violy do funkce prezidenta dne 29. března 1981.⁸³

Vojenský režim již však touto dobou začínal pociťovat, že dny jeho největšího rozkvětu jsou u konce. Prezident Viola ve snaze dosáhnout určité politické stability chtěl začít stavět mosty. Jeho plánem bylo znovu povolit aktivitu politických stran a vyhlásit svobodné volby, čímž ale vyvolal ještě větší nestabilitu uvnitř junty, která s tímto postojem ve většině případů nesouhlasila.⁸⁴ Viola byl z prezidentského postu odvolán 11. prosince 1981 a na jeho místo nastoupil reprezentant armádní frakce generál Leopoldo Fortunato Galtieri.

Nicméně Argentina se od počátku osmdesátých let nořila do stále hlubší krize. Během vlády amerického prezidenta Cartera bylo na Argentinu pro neustálé porušování lidských práv uvaleno ekonomické embargo, které bylo zrušeno až vládou Ronalda Reagana v roce 1981, a pod Galtieriho vedením se argentinská ekonomika dostávala do stále většího úpadku. 30. března 1982 Generální konfederace práce (Confederación General del Trabajo, CGT) zorganizovala občanský protest, který přerostl v celonárodní mobilizaci. Rostoucí společenská nespokojenost, mobilizace pracujících a aktivizace

⁸³ Ibid, s. 257-258.

⁸⁴ PION-BERLIN, David. The Fall of Military Rule in Argentina: 1976-1983. *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* [online]. 1985, 27(2), 55-76 [cit. 2017-04-04], s. 66. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/165718>

politické alternativy v podobě uskupení Multipartidaria⁸⁵ vyjadřovaly propast, která vznikla mezi společností a vládou vojenskou garniturou.⁸⁶

2.4.1 Válka o Malvíny

Jelikož vládou vojenský režim z důvodu dlouhotrvající ekonomické a společenské krize prudce ztrácel na důvěryhodnosti, začala vláda Leopolda Galtieriho hledat účinný nástroj, kterým by si zajistila loajalitu argentinské společnosti. Galtieri se různými způsoby snažil naklonit si domácí podnikatele. Nabídl jim privatizaci zbylých státních podniků, pokusil se do země přivést americké investice, ale pro získání osobní důvěry obyvatel Galtieri postrádal dostatečné charisma.⁸⁷

Pro znovunabytí lidové podpory si proto vláda nakonec zvolila cestu zahraničně-politického boje za svrchovanost nad Malvínami, čímž chtěla odvést pozornost od probíhajících vnitropolitických krizí. Tuto politickou strategii je možné identifikovat s klíčovým zdrojem síly peronistického režimu, respektive povzbuzováním kolektivní, národní identity, proti němuž se po celou dobu programu „Národní reorganizace“ junta snažila bojovat. Junta tedy navzdory svému dosavadnímu politickému ubírání přistoupila k aktivizaci nacionalismu, od kterého si kromě upevnění vlastní vnitropolitické pozice navíc slibovala i získání klíčového postavení v jihoamerickém regionu a růst mezinárodního uznání Argentiny.

Tento projev nacionalismu také koresponduje s Andersonovou definicí oficiálního nacionalismu jakožto „reakční politické taktiky“, které bylo užito z důvodu obavy ze ztráty postavení ve společnosti. Snaha o získání svrchovanosti nad ostrovy tedy nepramenila primárně z imperialistických obav, nýbrž ze strachu z lokální společenské vzpoury.

Ministr zahraničí Galtieriho vlády Nicanor Costa Méndez obhajoval politické kroky, které vedly od okupace ostrovů přes vyjednávání až k válce, takto: „Primární analýza situace dovozovala domnívat se, jaká by byla možná reakce Spojeného Království. Od roku 1947 totiž britská strana v podobných záležitostech vždy

⁸⁵ Politické uskupení složené ze stran Radikální občanské unie, Křesťanské demokratické federace, Hnutí za integraci a rozvoj, Strany neústupných a Justicialistů, jehož cílem bylo vytvořit politický tlak na vládou vojenskou juntou.

⁸⁶ FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *La Argentina política: una nación puesta a prueba*. Buenos Aires: Ateneo, c2005. ISBN 9500263882, s. 260.

⁸⁷ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 243.

preferovala cestu diplomatického vyjednávání před přímým vojenským střetnutím.⁸⁸ Užité takto naivního, vágního argumentu ilustruje zoufalý stav vládnoucí vojenské junty, která se z posledních sil snažila nalézt způsob na svou záchranu.

Akci připravoval admirál Jorge Anaya již na konci roku 1981. Původní datum provedení okupace bylo naplánováno na den argentinské nezávislosti, takzvanou Květnovou revoluci. Avšak vzhledem ke krizi na Jižní Georgii⁸⁹ a masovým protestním demonstracím, které měly vyvrcholit plánovanou protestní akcí argentinských odborů 30. března, byla junta nucena akci uspíšit a vylodění argentinské armády na Malvínských ostrovech bylo uskutečněno již 2. dubna 1982.⁹⁰ Cílem takzvané operace Rosario bylo obsadit ostrovy rychle a především bez jakéhokoliv krveprolití. Tomu argentinská armáda sice dostála, ale nepočítala již s tím, že se krvavému střetnutí nakonec nevyhne. Nejzávažnější mylnou kalkulací vojenské junty byl právě předpoklad, že Britové na invazi nezareagují ozbrojenou silou, ale budou dále pokračovat cestou diplomatického vyjednávání.⁹¹

Rozhodnutí vojenské junty vsadit si na nacionalismus, se ukázalo být správným, alespoň v kontextu vyhodnocení společenské odezvy. Akce se setkala s celonárodním nadšením. Na oslavu „znovuzískání“ Malvín byly v oknech vyvěšeny modrobílé vlajky, ulice byly plné oslavujících lidí, média se plnila pochvalnými články o argentinských ozbrojených složkách a o události referovala jako o „probíhajícím historickém okamžiku“.⁹² Z prezidenta Galtieriho se přes noc rázem stal národní hrdina, jehož čin uznávali i představitelé politické opozice. Jeho projev pronesený na balkóně prezidentského paláce Casa Rosa byl odměněn hlučným aplaudováním a z davu zaznívala hesla jako: „Kdo neskáče, ten je Brit.“⁹³ Dokonce i jindy kritický odpůrce

⁸⁸ „Un primer análisis permitía conjeturar la posible reacción del Reino Unido. Desde 1947, había preferido siempre, en asuntos comparables, la negociación diplomática al enfrentamiento armado total.“ (překlad autorky) FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *La Argentina política: una nación puesta a prueba*. Buenos Aires: Ateneo, c2005. ISBN 9500263882, s. 261-262.

⁸⁹ Diplomatická krize způsobená vyloděním argentinských obchodníků a dělníků na Jižní Georgii.

⁹⁰ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5, s. 39.

⁹¹ CHENETTE, Richard D. *The Argentine seizure of the Malvinas (Falkland) Islands: History and diplomacy*. Quantico, Virginia, 1987. Marine Corps Development and Education Command. [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1987/CRD.htm>

⁹² „momento histórico que nos ha tocado vivir“ (překlad autorky) El fervor nacionalista se apodera de todas las capas de la sociedad argentina al margen de su credo político: CONSOLIDADA LA OCUPACIÓN ARGENTINA DE LAS MALVINAS. *EL PAÍS* [online]. Buenos Aires, 1982 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://elpais.com/diario/1982/04/04/internacional/386719201_850215.html

⁹³ „Uno, dos y tres, el que no salte es un inglés“ (překald autorky) Ibid.

vojenského režimu spisovatel Ernesto Sábado se z pařížského exilu nechal slyšet: „Toto je boj celého národa proti brutálnímu imperialismu.“⁹⁴

Plán vojenské junty však zaznamenával výrazné mezery v praktických záležitostech vedení ozbrojeného konfliktu. Počet padlých vojáků vyslaných do nehostinných podmínek souostroví nacházejícího se v subarktickém pásmu svědčí o nedůslednosti příprav této ozbrojené akce, která měla zahrnovat také dostatečné materiální dodávky.⁹⁵ Jak uvedl i samotný ministr financí tehdejší vlády Manuel Solanet: „Argentina mohla vstoupit do války se světovou mocností, ale ministr financí na to nebyl připraven.“⁹⁶

Jak již bylo výše zmíněno, vojenská junta předem nepočítala s variantou, že by britská strana na akci zareagovala vojenskou ofenzivou. Británie se v předchozích letech vůči záležitosti postoupení svrchovanosti nad ostrovy během diplomatických vyjednávání opravdu nestavěla tak nepřístupně. Podle slov argentinského velvyslance a bývalého prezidenta Rady bezpečnosti OSN Ortize de Rozase: „Dokonce ještě v únoru 1982 se na poli OSN diskutovala možnost, že by se Britové zavázali spravovat ostrovy po dobu konkrétního počtu generací a poté by svou svrchovanost postoupili Argentině.“⁹⁷ Rozas hodnotil rozhodnutí vlády přistoupit k násilnému řešení konfliktu za chybné, jelikož byly učiněny konkrétní kroky, které měly vést k jeho mírovému řešení. V rámci argentinského diskurzu však tento názor stál osamocen.

Britové na okupaci nejprve reagovali překvapeně. Ačkoli byl britský ministr zahraničí Lord Carrington opakovaně upozorňován na sílící obavy Falklandců z obležení ostrovů, v jehož případě by Británie měla jen omezené prostředky na ochranu svých občanů, nebyl však schopen k této situaci nalézt řešení.⁹⁸ Po argentinské invazi

⁹⁴ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 243.

⁹⁵ NOUZEILLES, Gabriela. a Graciela R. MONTALDO. *The Argentina reader: history, culture, and society*. Durham: Duke University Press, 2002. ISBN 978-0-8223-2885-8, s. 397.

⁹⁶ „El país podía entrar en guerra con una potencia mundial y el ministro de Economía estaba en Babia.“ (překlad autorky) YOFRE, Juan Bautista. *1982: los documentos secretos de la guerra de Malvinas-Falklands y el derrumbe del Proceso*. Buenos Aires: Editorial Sudamericana, c2011. ISBN 9789500736664, s. 107.

⁹⁷ "Incluso en febrero de 1982, días antes de la guerra, en las rondas de la ONU se discutió la posibilidad de un retroarriendo, para que los ingleses se comprometieran administrar las Malvinas por un determinado número de generaciones y luego cedieran la soberanía" (překlad autorky) La propuesta secreta de los ingleses a Perón por las Malvinas. *LA NACIÓN* [online]. Miembro de GDA. Grupo de Diarios América, 2012 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.ar/1455991-la-propuesta-secreta-de-los-ingleses-a-peron-por-las-malvinas>

⁹⁸ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5, s. 21.

byl tak Lord Carrington nucen rezignovat. Britská premiérka Margaret Thatcherová se po obdržení zprávy o chystané invazi obrátila na Spojené státy americké, na jejichž pasivní postoj spoléhal také generál Galtieri. Úřadující prezident Ronald Reagan se zavázal, že se pokusí s argentinskou vládou promluvit, ale ve chvíli, kdy se Galtieri konečně uvolil hovor od amerického prezidenta přijmout, se už invazi nijak nedalo zabránit.⁹⁹ Nicméně Reagan na britskou premiérku apeloval, aby vyjádřila velkorysost spíše než nátlak na kapitulaci argentinských vojáků a dosáhla mírové dohody, která by definovala budoucí sdílenou argentinsko-britskou vládu nad ostrovy.¹⁰⁰

Po prvotním šoku si však britská lidryně uvědomila, jak velkou politickou šancí jí aktuální konflikt nabízí. Vyvoláním rozhořčení u britských voličů formou diskurzu, že budou „britští hoši“ poraženi „odporným vojenským režimem“ si zajišťovala cestu na zlepšení vlastního politického image.¹⁰¹ V britských médiích tak „Falklandský konflikt“ začal být líčen jako osudová bitva mezi demokracií a diktaturou, mezi barbarstvím a civilizací.¹⁰² Argentinský velvyslanec Ortiz de Rozas, který se v době okupace Malvínských ostrovů argentinskou armádou nacházel na londýnské ambasádě, později celou událost okomentoval takto: „To jediné, čeho Galtieri dosáhl bylo to, že dal Margaret Thatcher možnost, jak nebýt katapultována z britského parlamentu.“¹⁰³

Druhým faktorem, který sehrál roli v konečném rozhodnutí britské vlády zahájit ofenzivní vojenskou operaci, pak byl lobbing obyvatelstva Falklandských ostrovů na půdě britského parlamentu. Už v roce 1967 byl ve Spojeném Království zřízen Krizový výbor Falklandských ostrovů (The Falklands Islands Emergency Committee), skrze který mělo být uskutečňováno lobby u britské vlády proti jakýmkoliv kompromisním krokům ve věci suverenity nad ostrovy.¹⁰⁴ Systematickou distribucí informací, pravidelným podáváním tiskových zpráv a udržováním těsného kontaktu

⁹⁹ YOFRE, Juan Bautista. *1982: los documentos secretos de la guerra de Malvinas-Falklands y el derrumbe del Proceso*. Buenos Aires: Editorial Sudamericana, c2011. ISBN 9789500736664, s. 213.

¹⁰⁰ Papers Show Rare Friction for Thatcher and Reagan. *The New York Times* [online]. 2012 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2012/12/29/world/europe/falklands-war-caused-rare-friction-for-thatcher-and-reagan.html>

¹⁰¹ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 244.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ "Lo único que logró [Leopoldo] Galtieri fue darle la oportunidad a Margaret Thatcher de no ser eyectada del gobierno británico" (překlad autorky) La propuesta secreta de los ingleses a Perón por las Malvinas, *LA NACIÓN* [online]. Miembro de GDA. Grupo de Diarios América, 2012 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.ar/1455991-la-propuesta-secreta-de-los-ingleses-a-peron-por-las-malvinas>

¹⁰⁴ Our History. *Falkland Islands Government* [online]. The Falkland Islands, 2012 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <https://www.falklands.gov.fk/our-people/our-history/>

s parlamentními a mediálními kruhy si falklandské lobby vybuďovalo vysoce efektivní a emotivní kampaň, která sehrála důležitou roli následně i v dubnu 1982.¹⁰⁵

Ještě druhý den po okupaci ostrovů vydala Rada bezpečnosti OSN Rezoluci číslo 502 s cílem vytvořit tlak na obě země, aby se neuchylovaly k ozbrojenému řešení konfliktu, a apelovat na stažení argentinských vojenských sil.¹⁰⁶ Země však na výzvy mezinárodního společenství nereagovaly. Britská vláda již v tomto okamžiku nemohla učinit krok zpět, protože by tak riskovala ztrátu důvěry vlastního obyvatelstva a byla by pravděpodobně donucena podat demisi. 2. dubna večer tak kabinet schválil zahájení operace „Corporate“, jejímž cílem bylo obnovení britské správy nad ostrovy.¹⁰⁷

Válečný střet mezi armádami Argentiny a Spojeného Království trval celkem 74 dní. Britské námořnictvo bylo vysláno z anglického Portsmouthu na 7 000 námořních mil vzdálené Falklandy dne 5. dubna 1982 a první akce byly zahájeny již o dva dny později s cílem znovuožazení Jižní Georgie.¹⁰⁸ Zásadní moment války přineslo rozhodnutí britské armády použít jadernou ponorku Conqueror pro potopení argentinského křižníku General Belgrano. Operace proběhla 2. května a zahynulo při ní 368 argentinských námořníků.¹⁰⁹ Na tuto událost reagovala Argentina řadou odvetných námořních akcí, při nichž argentinská armáda použila obávané letecké protilodní střely Exocet.¹¹⁰ V těchto případech si již Argentinci kladli za cíl způsobit britské straně ztráty na životech.

Válka dále pokračovala tvrdými pozemními boji na území Malvínských ostrovů a ačkoliv argentinská strana disponovala početní přesilou, profesionalita britské armády vysoce přesahovala kapacitu argentinských sil. Válka vyvrcholila bojem o hlavní město Port Stanley ráno 14. června a nakonec po celodenním vyjednávání argentinský generál Menéndez souhlasil s celkovou kapitulací argentinské armády.¹¹¹

¹⁰⁵ DONAGHY, Arthur. *The British Government and the Falkland Islands, 1974-79*. UK: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-43250-6

¹⁰⁶ Security Council Resolution 1982: Resolution 502: Falkland Islands (Malvinas). *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/435/26/IMG/NR043526.pdf?OpenElement>

¹⁰⁷ HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5, s. 63.

¹⁰⁸ *Ibid.* s. 105.

¹⁰⁹ *Ibid.* s. 118-119.

¹¹⁰ *Ibid.* s. 122.

¹¹¹ *Ibid.* s. 199.

3. Poválečné období

Tato kapitola bude věnovaná období poválečného vývoje v Argentíně, kdy se země musela potýkat s dramatickými následky prohrané války. Na situaci bude nahlíženo jak z perspektivy dalšího politického ubírání země, tak z perspektivy dopadů války na argentinskou společnost. Válka měla za následek konečný pád vlády vojenské junty a započala v Argentíně proces demokratizace. Během tohoto období se také začaly vyšetřovat zločiny, jež byly na argentinském obyvatelstvu páčány ze strany diktátorského režimu. Argentinská společnost byla šokována rychlostí, jakou znovu pozbyla na svrchovanosti nad Malvínami a s touto ranou se pak zvláště musela vyrovnávat skupina navrátilších vojáků.

Pro analýzu dopadů války na válečné veterány vzhledem k charakteru tématu není dostupné dostatečné množství tištěných, ale také elektronických relevantních zdrojů. Proto zdroj informací pro tento účel poskytují reportáže, které ve většině případů zachycující výpovědi jednotlivých vojáků, či pouhých pamětníků války. V otázce relevance osobních svědectvích je nutné brát na vědomí jistou míru subjektivity, ale mým cílem bylo ze svědectví vyvodit čistě faktické informace.

3.1 Politické důsledky

15. června 1982 prezident Galtieri pronesl oficiální projev občanům o konci války. Ani v tomto okamžiku neprojevil žádnou pochybnost nad svým rozhodnutím provést okupaci Malvín, čímž rozpoutal mezinárodní válku, ale naopak pokračoval v nacionalisticky laděném diskurzu, kdy silně adoroval statečnost argentinských vojáků, kteří ve válce položili život za důstojnost vlastního národa.¹¹² Kapitulace pro něj nicméně znamenala téměř okamžitou rezignaci. Do čela armády se postavil generál Cristino Nicolaides a na post prezidenta nastoupil další generál, Reynaldo Benito Bignone.

Generál Bignone byl považován za umírněnějšího představitele vojenské junty, od něhož si junta slibovala vyjednání co nejkliďnějšího odchodu vládního režimu. Bignone byl postaven do poměrně nelehké pozice. Pokoušel se vyjednávat se zástupci uskupení Multipartidaria a současně na něj byl vyvíjen tlak ze strany vojáků, již

¹¹² Archivo histórico: Galtieri - Cadena Nacional - Rendición Malvinas - 15-06-1982. In: *Youtube* [online]. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=FIpHE7rhTm4>

požadovali garanci přítomnosti v budoucí vládě a ústavní ochranu před případným trestním stíháním.¹¹³ V době, kdy se k argentinské veřejnosti pomalu dostávaly dříve pečlivě utajované informace, se Bignone snažil budovat přesvědčení, jak bylo v Argentině již skoncováno s terorismem a zároveň musel čelit pokusům o narušení procesu demokratizace ze strany části armádní generality. Také se mu podařilo, alespoň před zrakem vojenské junty, znovu integrovat jednotky ozbrojených sil.¹¹⁴

Bezprostředně po kapitulaci v Port Stanley argentinské ministerstvo zahraničí obnovilo svá diplomatická jednání na půdě OSN. Po ztrátě naděje na získání svrchovanosti nad ostrovy argentinskému ministrovi zahraničí patrně nezbývala jiná možnost, než pouze usilovat o to, aby malvínská otázka zcela nezmizela z agendy mezinárodního vyjednávání.¹¹⁵ Argentina se tedy navrátila k cestě diplomatického vyjednávání z šedesátých let a začala se odkazovat na Rezoluci 502, která apelovala na diplomatické řešení konfliktu a stažení vojenských jednotek z území. Během několikaměsíčního vyjednávání se měly možnost vyjádřit všechny strany konfliktu, tentokrát tedy i samotní obyvatelé ostrovů. Jednání vyústilo v přijetí Rezoluce 37/9 dne 14. listopadu 1982, které vyzývalo vlády obou států k nalezení co nejrychlejšího mírového řešení konfliktu a opakovaně kladlo důraz na zohledňování zájmů obyvatelů ostrovů.¹¹⁶

V Argentině se po skončení války postupně rozšiřovalo působení různých organizací a hnutí zaměřených na dodržování lidských práv. Tato uskupení začala fungovat jako opozice proti stávající vládě, která se pokoušela udělat tlustou čáru za svou minulostí. Největší pozornost byla upírána na téma tisíců pohřešovaných osob z období diktátorského režimu a nejnámější organizací, která intenzivně vznášela požadavky na vysvětlení těchto záhadných zmizení, byla tou dobou již světoznámá organizace „Matek z Květnového náměstí“.¹¹⁷

¹¹³ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 247.

¹¹⁴ YOFRE, Juan Bautista. *1982: los documentos secretos de la guerra de Malvinas-Falklands y el derrumbe del Proceso*. Buenos Aires: Editorial Sudamericana, c2011. ISBN 9789500736664. S. 491-520.

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Resolution 37/9. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/37/9&Lang=E&Area=RESOLUTION

¹¹⁷ CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 246.

Sílicí kampaň na objasnění osudu zmizelých osob vyvrcholila 16. prosince 1982, kdy proběhla masová protivládní demonstrace¹¹⁸, které se zúčastnilo na 100 000 osob a na jejímž svolání se vedle Generální konfederace práce (CGT) podílela i Multipartidaria. Pořadatelé při svolávání akce jasně vyjádřili cíl plánované stávk: „Pokud tato stávka a ‚pochod za demokracii‘ nedosáhne žádných změn v jednání politických představitelů, budou následovány dalšími, masivnějšími stávkami a demonstracemi.“¹¹⁹ Demonstrace byla vládou tvrdě potlačena a zemřel při ní dokonce jeden mladý dělník, Dalmiro Flores.¹²⁰ Avšak sílicí tlak veřejnosti donutil posledního vojenského prezidenta k příslibu konání svobodných, demokratických voleb, které vyhlásil na říjen následujícího roku.¹²¹

Největší podpory veřejnosti se z představených politických stran těšily dvě tradiční argentinské strany – Justicialisté (perónisté) a Radikální občanská unie (Unión Cívica Radical, UCR)¹²². Tato dvě uskupení se v minulosti již několikrát střetla v politickém boji o vládu v republice, ve kterém většinou zaznamenávali lepší výsledky perónisté. Radikálové byli součástí vlády pouze ve dvou obdobích, a to ve vládách, které byly v obou případech sesazeny vojenským pučem. Kampaň v roce 1983 byla charakterizována vzájemnými útoky mezi politiky a fakt, že výsledkem těchto voleb měl být finální přechod k demokracii, byl zcela upozaděn. Perónisté postavili svou volební kampaň na snaze o zachování politické kontinuity, kterou, dle jejich interpretace, představovala perónistická vláda před vpádem vojenské diktatury. Naopak kampaň radikálů kladla důraz na skoncování s politickou minulostí a byla mnohem silněji personalizována.¹²³ Do čela jejího vedení se totiž postavila osoba Raúla

¹¹⁸ První protivládní demonstrace takového rozsahu od roku 1975.

¹¹⁹ GIMÉNEZ, Mario Jorge. *El Herald: entre la legitimidad del reclamo sindical por la crisis y la fragilidad de la transición democrática en las postrimerías de la dictadura: XIV Jornadas Interescuelas/Departamentos de Historia* [online]. Mendoza, 2013 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://cdsa.academica.org/000-010/882.pdf>. Departamento de Historia de la Facultad de Filosofía y Letras. Universidad Nacional de Cuyo.

¹²⁰ Aquella otra Plaza con protesta, represión y muerte, hace 20 años. *El Clarín* [online]. 2002 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: https://www.clarin.com/politica/plaza-protesta-represion-muerte-hace-20-anos_0_Sk8m-7gCKe.html

¹²¹ YOFRE, Juan Bautista. *1982: los documentos secretos de la guerra de Malvinas-Falklands y el derrumbe del Proceso*. Buenos Aires: Editorial Sudamericana, c2011. ISBN 9789500736664, s. 519

¹²² Strana disponující širokou historickou tradicí, založená v roce 1889 v Buenos Aires skupinou mladých vysokoškoláků jako opozice konzervativní vlády Miguela Juáreze Celmána.

¹²³ AZCONA PASTOR, José Manuel. El conflicto militar en el proceso de transición hacia la democracia en la Argentina de Raúl Alfonsín (1983- 1987). *Revista Electrónica Iberoamericana* [online]. 2011, 5(2), 11-54 [cit. 2017-04-19]. ISSN 1988 - 0618. Dostupné z: https://www.urjc.es/images/ceib/revista_electronica/vol_5_2011_2/REIB_05_02_Azcona.pdf

Alfonsína, argentinského právníka a politika, který se stal dominantní postavou celé předvolební kampaně.

V období před říjnovými volbami se v Argentině dala pozorovat řada nových, dosud neznámých politických jevů. Zaprvé se s vynořením radikalismu téměř po čtyřiceti letech peronistické hegemonie objevila nová alternativa vlády. S tím přímo souvisel i druhý fenomén, a to pokles potenciálu justicialismu mezi odboráři. Zásadní proměna nastala také uvnitř občanské společnosti, která, poučena lekci minulosti, byla připravena požadovat rozvoj pluralitní demokracie zakotvené v ústavě namísto „formální“ verze demokracie a zároveň kritizovat autoritářskou minulost, na jejímž trvání se významným způsobem podílely také občanské složky společnosti.¹²⁴

Za těchto podmínek tedy 30. října 1983 ve volbách triumfálně zvítězila Radikální občanská unie. Prezidentské křeslo získala notoricky známá tvář Raúla Alfonsína, jenž představovala nejvýraznějšího reprezentanta boje proti vojenskému režimu. Radikální občanské unii se podařilo zdvojnásobit svůj průměrný počet voličských hlasů, který ve volbách získávala během předchozích čtyřiceti let. Na volební úspěchu se do velké míry podílel samotný lídr strany, Raúl Alfonsín, který svým charismatem a volební strategií vybudované na ideji skoncování s autoritářskou minulostí dokázal oslovit široké voličstvo od mladých voličů, přes velkou část střední třídy, až po bývalé tradiční voliče peronistů.¹²⁵

Celostátní volby konané v roce 1983 se podobně jako volby z roku 1946 dají považovat za klíčový historický milník v argentinské historii. Vytvořily hranici konce jedné historické epochy a současně také započaly novou etapu argentinských politických dějin. Jinými slovy se staly ztělesněním diskontinuity mezi hegemonním vojenským režimem a ústavní demokracií. Po čtyřicetiletém období vlády byl peronismus poražen v otevřených, svobodných volbách, aniž by strana musela být zakázána. Podobu volebního výsledku nejvíce ovlivnil generační faktor, stejně tak jako hlasy ženské části voličstva hlasující ve prospěch radikálního kandidáta. Flores a Belsunce ve své knize hovoří o takzvaném „alfonsinismu“, respektive o kolektivním

¹²⁴ FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *La Argentina política: una nación puesta a prueba*. Buenos Aires: Ateneo, c2005. ISBN 9500263882, s. 267.

¹²⁵ Ibid.

vnímání historického radikalismu, který si jako cíl vytyčil porážku starého režimu v prvních svobodných volbách.¹²⁶

Do čela argentinské politiky se tedy postavil první demokraticky zvolený prezident, čímž započala nová etapa argentinských dějin. Nicméně Argentina vcházela do doby, ve které mělo dojít k radikální transformaci politického systému bez jakkoliv zakořeněné demokratické tradice. Do nové etapy naopak Argentina vstoupila v traumatickém stavu, nesouce si s sebou řadu nezodpovězených otázek. Těmito otázkami byly například otázka týkající se armády, odborů, domácí i zahraniční ekonomiky, zahraniční politiky a nakonec i otázka legitimacy, respektive eticko-politické povinnosti konsolidovat legitimní demokratický režim.¹²⁷ Dalším úskalím, které skýtala téměř neznámá demokracie, pak byla také přemíra očekávání okamžitých změn a riziko vzniku psychologické dekadence v případě, že by se očekávané změny nedostavily ihned. Jednalo se totiž o období, kdy mělo dojít k rekonstrukci politické vrstvy, která byla po celé roky destruována neustálou nestabilitou a bezvýhodným střídáním politických garnitur.

3.2 Společenské důsledky

Již krátce po skončení války bylo zřejmé, že si vláda jako nástroj pro znovuoobnovení své klesající autority zvolila téma pro Argentince příliš citlivé. Podle Chalupových slov si Argentinci záhy uvědomili, jak junta zneužila jejich „svatých vlasteneckých citů“ a využila je pro svoje mocenské účely.¹²⁸ Národní uvědomění mělo tedy v tomto případě destruktivní účinek jak na vojenskou juntou, která si rozpoutáním nacionalistického bouření zajistila definitivní pád své moci, tak na samotné argentinské obyvatelstvo, jehož nově vybudované cítění národního patriotismu bylo během velice krátkého časového intervalu znovu zničeno.

Jak již bylo výše zmíněno, po ukončení Války o Malvíny se výrazně zaktivizovala mnohá občanská hnutí, v jejichž čele stála organizace Matek z Květnového náměstí. Postupným ochabováním diktátorského režimu ve společnosti sílilo odhodlání veřejně kriticky vystupovat proti zločinům spáchaných v období Špinavé války. Na povrch se postupně dostávaly důkazy o mučení a vraždění

¹²⁶ „Alfonsinismo“ (překlad autorky) Ibid, s. 268.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ CHALUPA, Jiří. Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4, s. 245.

nepohodlných osob, které režim do té doby pečlivě skrýval a veřejnost tak konečně poznávala podstatu vlády vojenské junty. Veškerá nařčení z užívání nehumánních praktik byla juntou razantně odmítána. Dokonce i když bylo na začátku listopadu 1982 objeveno 300 neidentifikovanými těl masově pohřbených ve městě La Plata, junta popřela, že by se mohlo jednat o těla zmizelých osob.¹²⁹ Nicméně i přes veškeré oficiální zákazy zmiňovat záležitosti týkající se osudů zmizelých osob v prostředcích masové komunikace stálo téma zmizelých v centru zájmu celé země.

3.2.1 Váleční veteráni

Nejdramatičtěji se prohraná válka promítla logicky na přímých účastnících válečného konfliktu, tedy na argentinských vojácích. Již velký početní rozdíl ve ztrátách na životech vojáků svědčí o rozdílech v kapacitách jednotlivých armád. Britské ztráty činily 255 životů, zatímco Argentina na ostrovech přišla o 649 svých vojáků.¹³⁰ Jelikož argentinská vláda až do poslední chvíle nepočítala s možností, že Británie provede ofenzivní operaci na znovuzískání vlády nad ostrovy, dramaticky také podcenila přípravy vlastní armády na případný vojenský střet.

Na ostrovy byli vysláni vojáci nejčastěji ve věku osmnácti či devatenácti let pocházející převážně z chudých argentinských rodin, jelikož synům z bohatých rodin se povětšinou podařilo vojenské službě uniknout. Tito mladí vojáci prošli pouhou dvoutýdenní přípravou na vojenskou invazi a neměli sebemenší zkušenost s vedením ozbrojeného konfliktu, natož pak operováním v tak extrémních podmínkách, které jim připravilo arktické podnebí Malvínského souostroví. Vojáci totiž naopak pocházeli z oblastí, pro něž byly typické extrémně vysoké teploty. Po dobu války se také vojáci neustále potýkali s nedostatkem jídla a byli nuceni i za cenu hrozcících kázeňských postihů od svých nařízených krást ovce místním dobytčářům.¹³¹

Pravděpodobně jedinými profesionálně vycvičenými vojáky na argentinské straně byli vojenští piloti, ale v porovnání se speciálně vycvičenými jednotkami britské

¹²⁹Ibid, s. 246-247.

¹³⁰ Falklands War: UK and Argentina sign deal to identify dead. *BBC* [online]. 2016 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-38387271>

¹³¹ Excombatiente de Malvinas, víctimas del olvido y la negociación. *20 minutos* [online]. 2007 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://blogs.20minutos.es/enguerra/2007/04/04/ex-combatientes-malvinas-victimas-del-olvido-y-negacion/>

armády nemělo argentinské válečné složení sebemenší šanci na výhru.¹³² Po prohrané válce ale i tato skupina vojenských důstojníků ztratila poslední zbytky své profesionální prestiže.

Argentinští vojáci vstupovali do války za obrovské podpory argentinské veřejnosti. Argentinou prostupovala nacionalistická euforie, jež byla ve společnosti udržována díky aktivní podpoře veřejných sektorů. O válce byl veden výklad ve školách, v televizi se o vojácích hovořilo jako o „statečných chlapcích“¹³³, kteří chrání jejich vlastní nelegitimně odcizené území, v ulicích byly v oknech vyvěšeny vlajky jako symbolické vyjádření národní identity.¹³⁴ Vojáci vstoupili do boje s myšlenkou ochrany vlasti a její suverenity, jejichž opodstatněnost lze považovat minimálně za spornou. Nicméně tím, že za takovouto ideu byli vojáci ochotni pokládat své životy, její hodnota rázem nabyla na významu.

I v průběhu války platilo, že vojenská junta povzbuzovala argentinský nacionalistický sentiment mladých vojáků, čímž se snažila ochránit svou vnitropolitickou pozici. Vojáci tak získávali pocit přítomné podpory čelních politických představitelů a věřili tudíž i tomu, že se na ně mohou spolehnout. O to horší byl pak jejich šok spojený s návratem do země, kdy v Argentině došlo k naprostému promlčení proběhlých událostí. Nejprve se jednalo o kroky samotné vlády, která vojákům nařídila podepsat dokument, ve kterém se zavazovali svou mlčenlivostí, a dále se jednalo i o samotnou společnost, která v kontextu započatého procesu demokratizace chtěla hledět pouze do budoucnosti.¹³⁵

O samotném faktu, že byla psychika argentinských vojáků vlivem války do značné míry poškozena, vypovídá též zájem odborné veřejnosti v oblasti výzkumu post-traumatického stresu této sociální skupiny. Například na půdě argentinské Kennedyho Univerzity proběhla v březnu letošního roku konference s názvem „Malvíny – ticho, které křičí“¹³⁶, jejímž tématem bylo psychoanalytické nahlížení obtíží způsobených možným post-traumatickým stresem v případě veteránů Války o Malvíny.

¹³² Válka o Falklandy. ČT24 [online]. 2007 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1461992-valka-o-falklandy>

¹³³ „Muchachos heróicos“ (překlad autorky)

¹³⁴ La lección de los Ex Combatantes de Malvinas. UCSF [online]. 2017 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.ucsf.edu.ar/la-leccion-de-los-ex-combatientes-de-malvinas/>

¹³⁵ GUBER, Rosana. The Malvinas Executions: (Im)plausible Memories of a Clean War. *Latin American Perspectives*. 2008, 35(5), 119-132.

¹³⁶ „Malvinas, un silencio que grita“ (překlad autorky) Malvinas desde una mirada psicoanalítica. *Universidad Kennedy* [online]. 2017 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <https://www.kennedy.edu.ar/noticia/malvinas-desde-una-mirada-psycoanalitica/>

Cílem tohoto programu bylo podle slov organizátorů poskytnutí léčby na zmírnění utrpení postižené sociální skupiny, které dle jejich mínění nebylo státem ani společností poskytnuta potřebná podpora, a současně také otevření širší veřejné debaty na toto téma. Odborníci zde hovořili o efektech, které produkuje ticho jako symbolické vyjádření psychopatologických, neustupujících jevů. U válečných veteránů se hovořilo o problematice sebevražd, závislostí, rozpadech rodin či úzkostných stavech.¹³⁷

Právě problematika sebevražd je zvláštním jevem, který bylo možné u této sociální skupiny pozorovat. V průběhu poválečných let totiž došlo mezi argentinskými válečnými veterány ke spáchání přibližně 500 sebevražd, což představuje více než polovinu z celkového počtu padlých argentinských vojáků. Stejný fenomén bylo možné pozorovat i na britské straně, kde podle dostupných informací bylo od ukončení válečného konfliktu spácháno 264 sebevražd, což představuje vyšší počet úmrtí než v samotné válce. Podle studie z Univerzity v Manchesteru byla u vojáků mladších 24 let dvakrát až třikrát větší pravděpodobnost pro spáchání sebevraždy.¹³⁸

Závažnost a stálá palčivost tématu v rámci Argentiny je možné pozorovat též na základě množství zpracovaných knih, dokumentárních i populárních snímků vyobrazující osudy argentinských vojáků. Nejznámějšími novelami zachycujícími toto téma jsou knihy *Los pichiciegos* a *Las Islas* z dílny R. E. Fogwilla a C. Gamerrora či soubor příběhů v knize Edgarda Estebana a Daniela Kona s názvem *Las otras islas*, která se stala předlohou známým argentinským filmům „Los chicos de la guerra“ a „Iluminados por el fuego“.¹³⁹

¹³⁷ Malvinas desde una mirada psicoanalítica. *Universidad Kennedy* [online]. 2017 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <https://www.kennedy.edu.ar/noticia/malvinas-desde-una-mirada-psicoanalitica/>

¹³⁸ Shocking suicide toll on combat veterans. *Independent* [online]. 2007 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/shocking-suicide-toll-on-combat-veterans-1746475.html>

¹³⁹ 5 libros para leer la guerra de Malvinas. *LA NACION* [online]. 2016 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.ar/1884466-5-libros-para-leer-la-guerra-de-malvinas>

Závěr

Argentinsko-britský válečný střet o svrchovanost nad územím Malvín/Falkland představuje historickou událost, jejíž výsledek zásadním způsobem ovlivnil vnitropolitickou situaci obou zúčastněných stran konfliktu. Zatímco britská představitelka vlády si válečným úspěchem a tedy i znovunabytím svrchovanosti nad ostrovy zajistila rapidní nárůst své voličské podpory, argentinský vojenský režim rozpoutáním války naopak uspíšil definitivní konec svého politického působení v zemi.

Potvrdila se teze, že důvodem politického rozhodnutí o vojenské okupaci Malvín bylo spuštění vlny nacionalismu, od níž si vojenská junta slibovala ukotvení své vnitropolitické pozice.

Nacionalismus či specifičtěji oficiální nacionalismus, tak jak byl definován Benedictem Andersonem, byl uplatněn vládnoucí vojenskou juntou v době, kdy zemi otřásala silná ekonomická a společenská krize, a vláda tak potřebovala nalézt účinný nástroj pro obnovení své důvěryhodnosti. Za nejvhodnější pro tento účel tedy vláda vojenské junty nakonec vyhodnotila politickou strategii zahraničně-politického boje za svrchovanost nad Malvínami.

Otázka svrchovanosti nad Malvínami ale na argentinské politické scéně nebyla novinkou. Ilustrací následujících příkladů konkrétních období argentinských politických dějin se budu snažit odpovědět na otázku, jaké faktory hrály roli ve zformování argentinské nacionalistické myšlenky identitního provázání s Malvínskými ostrovy.

Poprvé se Argentina začala aktivně zasazovat o získání svrchovanosti nad ostrovy v období vzniku Organizace spojených národů. V zakládající smlouvě této mezinárodní organizace byl mimo jiné definován princip národního sebeurčení, na jehož základě byly postaveny všechny následující argentinské požadavky na získání suverenity nad ostrovy. Důležitý moment v záležitosti řešení sporu o Malvíny pak na mezinárodní úrovni nastal v období dekolonizace, kdy OSN vydalo Rezoluci 1514 (XV) o poskytnutí nezávislosti koloniálním územím a národům. V roce 1964 na půdě OSN poprvé vystoupil argentinský delegát, jménem José Maria Ruda, který zde přednesl historické a právní základy požadavků argentinské svrchovanosti nad ostrovy. Tím bylo dosaženo přijetí existence sporu uvnitř mezinárodního společenství a zároveň tím argentinská nacionalistická myšlenka získala nový, nyní již i mezinárodní, rozměr.

První rezoluce OSN vztahující se přímo k malvínské problematice pak vznikla v prosinci 1965. Vyzývala oba státy k zahájení mírového vyjednávání, avšak Británie tento dokument odmítla podepsat, a tak byl proces mírového vyjednávání na dlouhé roky pozastaven.

V rámci argentinského prostředí nacionalistická myšlenka identitního provázání s Malvínami získala jasné kontury během vlády Juana Dominga Peróna. Tento charismatický lídr disponoval vysoce rozvinutým politickým instinktem, jímž vyhodnotil myšlenku argentinské expanze do Atlantického oceánu jako vysoce perspektivní pro získání politických bodů. Peronistické propagandě se v argentinské společnosti podařilo prosadit pomyslný pocit teritoriální ztráty tohoto území, což vedlo ke konstrukci argentinského nacionalistického sentimentu.

V konstrukci nacionalistické myšlenky argentinské provázanosti s Malvínami hrály roli tedy tyto faktory: legislativa OSN (definování principu národního sebeurčení, rezoluce o poskytnutí nezávislosti koloniálním územím), přijetí existence sporu mezinárodním společenstvím a v neposlední řadě politická strategie vytvořená Juanem Domingem Perónem.

Nicméně tato politická strategie se během Perónovy vlády stále pohybovala na pouhé rétorické bázi, což prolomil až radikální politický krok pozdějšího vládního režimu. Tato práce si mimo jiné kladla za cíl přiblížit příčiny tohoto radikálního politického kroku, respektive důvody přechodu vlády vojenské junty k militantnímu nacionalismu.

Vláda třetí vojenské junty, vládoucí v Argentině od roku 1976, pokračovala v takzvaném „Procesu národní reorganizace“, během něhož bylo politických cílů dosahováno nelegitimními prostředky. V tomto období, známém též pod označením „Špinavá válka“, docházelo k tvrdému porušování lidských práv, mučení a mizení nepohodlných osob. Působení vojenského režimu bylo v západních společnostech nejprve chápáno jako nezbytný krok v cestě z politického chaosu vyprodukovaného předchozími zkorumpovanými vládami, nicméně s postupujícím časem kritiky z mezinárodního prostředí neustále nabývaly na intenzitě a spolu s tím rostla i celková občanská nespokojenost. Argentina se navíc nacházela v silné ekonomické krizi, která ještě o to více prohlubovala krizi společenskou. Vojenská junta z důvodu silícího tlaku veřejnosti potřebovala najít co nejrychlejší a nejúčinnější nástroj na obnovení vlastní důvěryhodnosti, a proto se nakonec uchýlila k tak nečekanému radikálnímu kroku.

Politickou strategií vojenské junty se tedy stala cesta zahraničně-politického boje za svrchovanost nad Malvínami, která měla odvést pozornost od množství probíhajících vnitrostátních krizí. Paradoxem přechodu vlády k militantnímu nacionalismu je pak samotný fakt, že autorem této politické taktiky byl Juan Domingo Perón, proti jehož politickému režimu se junta po celou dobu svého působení snažila systematicky bojovat.

Poslední kapitola této práce si kladla za cíl analyzovat vliv prohrané války na poválečném politickém vývoji v Argentině a dopady války na argentinské společnosti. Na základě toho byly vysloveny i stejně znějící výzkumné otázky.

V této části práce jsem se v porovnání s předchozí kapitolou zaměřené na předválečné a válečné období v Argentině potýkala s velkým nedostatkem tištěných zdrojů. Proto mi v tomto případě důležitý zdroj informací poskytly internetové servery.

Po ukončení válečného konfliktu se události na argentinské politické scéně daly téměř ihned do pohybu. Válečný debakl a tedy i celkové zhroucení politické strategie obnovení suverenity nad Malvínami znamenali téměř okamžitou rezignaci prezidenta Galtieriho, na jehož místo nastoupil umírněnější představitel vojenské junty, generál Bignone. Ten byl postaven do velice nelehké pozice. Na jednu stranu na něj byl vyvíjen tlak ze strany vojenské junty, na druhou stranu však musel naslouchat požadavkům argentinské veřejnosti a následovat tak proces demokratizace.

V období před prvními svobodnými volbami v říjnu 1983 se v Argentině zkonstruovala řada do té doby neexistujících politických jevů. Byly jimi objevení nové alternativy vlády v podobě radikalistů a dále také aktivizace občanské společnosti, která byla nyní připravena zasadit se plně o rozvoj pluralitní demokracie. Triumfálním vítězstvím představitele radikálů Raúla Alfonsína byla započata nová etapa argentinských dějin, do které ale země vstupovala bez jakkoliv zakořeněné demokratické tradice. Argentina naopak do nové etapy vcházela zatěžkána řadou nezodpovězených otázek, jejichž řešení mělo mít zásadní vliv na podobu budoucího politického režimu.

Zásadním způsobem se válka otiskla do osudu válečných veteránů. Ačkoliv vojáci do války vstupovali jako národní hrdinové bojující za vznešenou myšlenku obrany suverenity země, jejich návrat společnost přešla téměř bez povšimnutí. Právě absence potřebné státní a společenské podpory bývá uváděna jako jeden z důvodů, proč

se argentinstí váleční veteráni octli po ukončení konfliktu v tak špatném psychickém stavu. Extrémním projevem negativního dopadu války na psychiku veteránů jsou pak páchané sebevraždy, jejichž počet se během poválečného období vyšplhal přibližně na 500 případů. Nicméně argentinská společnost se díky postupnému ochabování diktátorského režimu začínala dozvídat o zvěrstvech páchaných během období Špinavé války, a také ve společnosti sílilo odhodlání o těchto vládních zločinech veřejně hovořit. Společnost se tak pomalu ale jistě začínala otevírat a rostla v ní potřeba aktivní participace na věcech veřejných.

Tato práce představila širší historický kontext formování argentinské nacionalistické myšlenky identitního provázání s Malvínským souostrovím, jež vyústila ve vojenskou okupaci tohoto území. Vláda vojenské junty zaujala tento typ politické strategie ve snaze ukotvit svou slábnoucí vnitropolitickou pozici, avšak nechtěným rozpoutáním válečného konfliktu si naopak zajistila urychlení vlastního pádu. Přechod vlády k militantnímu nacionalismu se tak pro ni stal osudným.

Argentinský příklad názorně vykresluje situaci, kdy se vládnoucí režim uchyluje k extrémnímu způsobu řešení krize, ke které není z důvodu vyčerpání vlastní ideologické kapacity schopen najít rozumnou alternativu. V kontextu rostoucích extremistických tendencí uvnitř současných západních společností proto tato modelová situace může představovat vhodnou ukázkou scénáře pro teoretické vystoupení fenoménu nacionalismu.

Použité zdroje

Monografie

ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum, 2008. Limes (Karolinum). ISBN 9788024614908

CALVERT, Peter. *The Falklands crisis*. London: Frances Pinter, 1982. ISBN 9780861872725

CARRIL, Bonifacio del. *Malvinas/Falklands case*. Buenos Aires: Cámara de Industriales Gráficos de la Argentina, c1982. ISBN 950-062-028-6

CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile*. 2. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. Dějiny států. ISBN 978-80-7422-193-4

DONAGHY, Arthur. *The British Government and the Falkland Islands, 1974-79*. UK: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN 978-1-137-43250-6

FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *Historia política de la Argentina contemporánea, 1880-1983*. Madrid: Alianza Editorial, c1988. Alianza universidad. ISBN 84-206-2541-8

FLORIA, Carlos Alberto. a César A. GARCÍA BELSUNCE. *La Argentina política: una nación puesta a prueba*. Buenos Aires: Ateneo, c2005. ISBN 9500263882

GARCÍA, Prudencio. *El drama de la autonomía militar: Argentina bajo las juntas militares*. Madrid: Alianza Editorial, c1995. ISBN 8420694142

GELLNER, Arnošt. *Národy a nacionalismus*. Praha: Hřibál, 1993. ISBN 80-901381

GONZÁLEZ, Martín Abel. *The Genesis of the Falklands (Malvinas) Conflict: Argentina, Britain and the Failed Negotiations of the 1960s (Security, Conflict and Cooperation in the Contemporary World)*. UK: Palgrave Macmillan, 2013. ISBN 978-1-349-46994-9

GONZÁLEZ, Martín Abel. *The Genesis of the Falklands (Malvinas) Conflict: Argentina, Britain and the Failed Negotiations of the 1960s (Security, Conflict and Cooperation in the Contemporary World)*. UK: Palgrave Macmillan, 2013. ISBN 978-1-349-46994-9

- HOBBSAWM, E. J. *Nations and nationalism since 1780: programme, myth, reality*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 1992. ISBN 9780521439619
- HOBBSAWM, E. J. *The age of revolution 1789-1848*. New York: Mentor Book, 1964
- HRBEK, Jaroslav. *Válka o Falklandy 1982*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-335-5
- HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-010-0
- KOENEKE, Herbert. Personalismo chavecista, multipolaridad, Fuerzas Armadas y democracia participativa. In ROMERO, Aníbal. a Mary. FERRERO. *Chávez, la sociedad civil y el estamento militar*. Caracas, Venezuela: Alfadil Ediciones, 2002. Colección Hogueras, 18. ISBN 9789803540968
- LAVER, Roberto C. *The Falklands/Malvinas case: breaking the deadlock in the Anglo-Argentine sovereignty dispute*. Boston, Mass.: Martinus Nijhoff Publishers, c2001. ISBN 978-904111534
- LEWIS, Daniel K. *The history of Argentina*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2001. ISBN 9780313312564
- LYNCH, John. *The Spanish American revolutions, 1808-1826*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1973. ISBN 0297995898
- MONTOYA, Roberto. a Daniel. PEREYRA. *El caso Pinochet y la impunidad en América Latina*. La Rioja, República Argentina: Editorial Pandemia, c2000. ISBN 9879812956
- NOUZEILLES, Gabriela. a Graciela R. MONTALDO. *The Argentina reader: history, culture, and society*. Durham: Duke University Press, 2002. ISBN 978-0-8223-2885-8
- ROOM, Adrian. *Placenames of the world: origins and meanings of the names for 6,600 countries, cities, territories, natural features, and historic sites*. 2nd ed. Jefferson, N.C.: McFarland & Company, c2006. ISBN 0786422483
- TULCHIN, JOSEPH S., *La Argentina y los Estados Unidos: historia de una desconfianza*. Buenos Aires: Planeta, 1990. ISBN 9507420002

YOFRE, Juan Bautista. *1982: los documentos secretos de la guerra de Malvinas-Falklands y el derrumbe del Proceso*. Buenos Aires: Editorial Sudamericana, c2011. ISBN 9789500736664

Periodické zdroje

AZCONA PASTOR, José Manuel. El conflicto militar en el proceso de transición hacia la democracia en la Argentina de Raúl Alfonsín (1983- 1987). *Revista Electrónica Iberoamericana* [online]. 2011, **5**(2), 11-54 [cit. 2017-04-19]. ISSN 1988 - 0618. Dostupné z: https://www.urjc.es/images/ceib/revista_electronica/vol_5_2011_2/REIB_05_02_Azcona.pdf

BUCHANAN, Paul G. The Varied Faces of Domination: State Terror, Economic Policy, and Social Rupture during the Argentine "Proceso," 1976-81. *American Journal of Political Science* [online]. 1987, **31**(2), 336–382 [cit. 2017-04-03]. Str. 351. Dostupné z: www.jstor.org/stable/2111080

COCONI, Luciana. *¿Islas Malvinas o Falkland islands? La cuestión de la soberanía sobre las islas del Atlántico Sur*. Universitat de Barcelona [online]. [cit. 2017-03-21], s. 17-18. Dostupné z: http://observatori.org/paises/pais_86/documentos/Islas_Malvinas_o_Falkland_Islands.pdf

GIMÉNEZ, Mario Jorge. *El Herald: entre la legitimidad del reclamo sindical por la crisis y la fragilidad de la transición democrática en las postrimerías de la dictadura: XIV Jornadas Interescuelas/Departamentos de Historia* [online]. Mendoza, 2013 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://cdsa.aacademica.org/000-010/882.pdf>. Departamento de Historia de la Facultad de Filosofía y Letras. Universidad Nacional de Cuyo.

GUBER, Rosana. The Malvinas Executions: (Im)plausible Memories of a Clean War. *Latin American Perspectives*. 2008, **35**(5), 119-132.

CHENETTE, Richard D. *The Argentine seizure of the Malvinas (Falkland) Islands: History and diplomacy*. Quantico, Virginia, 1987. Marine Corps Development and Education Command. [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1987/CRD.htm>

KUBIŠOVÁ, Zuzana. Pohledy na národ a nacionalismus jako součást evropské vzdělanosti. *AIDEIA: PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY* [online]. 2012, **3-4**(IX), 14 s. ISSN 1214-8725 [cit. 2017-05-12]. Dostupné z: <http://paideia.pedf.cuni.cz/download/kubisova.pdf>

MUELLER, Brian M. Falkland Islands: Will the Real Owner Please Stand Up. *Notre Dame Law Review*. 1983, **58**(3), s. 616-634.

PION-BERLIN, David. The Fall of Military Rule in Argentina: 1976-1983. *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* [online]. 1985, **27**(2), 55-76 [cit. 2017-04-04], s. 66. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/165718>

ROMERO, Juan Manuel. Reseña del libro de Michael Goebel, La Argentina partida: Nacionalismos y políticas de la historia., Buenos Aires, Prometeo Libros, 2013, pp.330. *Boletín del Instituto de Historia Argentina y Americana "Dr. Emilio Ravignani"* [online]. 2014, **41**, 157-160 [cit. 2017-04-20]. Dostupné z: <http://ppct.caicyt.gov.ar/index.php/ravignani/article/view/5700>

Internetové zdroje

5 libros para leer la guerra de Malvinas. *LA NACIÓN* [online]. 2016 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.ar/1884466-5-libros-para-leer-la-guerra-de-malvinas>

Aquella otra Plaza con protesta, represión y muerte, hace 20 años. *El Clarín* [online]. 2002 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: https://www.clarin.com/politica/plaza-protesta-represion-muerte-hace-20-anos_0_Sk8m-7gCKe.html

Argentina – Overview of the history of international migration in Argentina. *SICREMI* [online]. [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <http://www.migracionoea.org/index.php/en/sicremi-en/214-argentina-1-sintesis-historica-de-la-migracion-internacional-en-argentina-2.html>

Archivo histórico: Galtieri - Cadena Nacional - Rendición Malvinas - 15-06-1982. In: Youtube [online]. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=FIpHE7rhTm4>

Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/decolonization/declaration.shtml>

El fervor nacionalista se apodera de todas las capas de la sociedad argentina al margen de su credo político: CONSOLIDADA LA OCUPACIÓN ARGENTINA DE LAS MALVINAS. *EL PAÍS* [online]. Buenos Aires, 1982 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://elpais.com/diario/1982/04/04/internacional/386719201_850215.html

Excombatiente de Malvinas, víctimas del olvido y la negociación. *20 minutos* [online]. 2007 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://blogs.20minutos.es/enguerra/2007/04/04/ex-combatientes-malvinas-victimas-del-olvido-y-negacion/>

Falklands War: UK and Argentina sign deal to identify dead. *BBC* [online]. 2016 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-38387271>

General Assembly Resolution defining the three options for self-determination. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1541\(XV\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/1541(XV))

Charta OSN. *OSN* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojnych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>

Information from Non-Self-Governing Territories transmitted under Article 73 e of the Charter. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66\(I\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66(I))

La lección de los Ex Combatantes de Malvinas. *UCSF* [online]. 2017 [cit. 2017-05-15]. Dostupné z: <http://www.ucsf.edu.ar/la-leccion-de-los-ex-combatientes-de-malvinas/>

La propuesta secreta de los ingleses a Perón por las Malvinas. *LA NACIÓN* [online]. Miembro de GDA. Grupo de Diarios América, 2012 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.lanacion.com.ar/1455991-la-propuesta-secreta-de-los-ingleses-a-peron-por-las-malvinas>

Malvinas desde una mirada psicoanalítica. *Universidad Kennedy* [online]. 2017 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <https://www.kennedy.edu.ar/noticia/malvinas-desde-una-mirada-psicoanalitica/>

María Estela Martínez de Perón se stala první ženou, která vykonávala prezidentský úřad. First Female President; *Guinness World Records* [online]. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/first-female-president/>

Nationalism. *Stanford Encyclopedia Philosophy of*. [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://plato.stanford.edu/entries/nationalism/>

Otázka Malvínských ostrovů I. *Embajada de la República Argentina* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné : <http://eches.cancilleria.gov.ar/cs/content/ot%C3%A1zka-malv%C3%ADnsk%C3%BDch-ostrov%C5%AF-i>

Our History. *Falkland Islands Government* [online]. The Falkland Islands, 2012 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <https://www.falklands.gov.fk/our-people/our-history/>

Papers Show Rare Friction for Thatcher and Reagan. *The New York Times* [online]. 2012 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2012/12/29/world/europe/falklands-war-caused-rare-friction-for-thatcher-and-reagan.html>

Perón quiso comprar las Malvinas al Reino Unido en 1953. *EL PAÍS* [online]. Londýn, 1984 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: http://elpais.com/diario/1984/01/03/internacional/441932408_850215.html

Resolution 2065. *United Nations* [online]. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/218/28/IMG/NR021828.pdf?OpenElement>

Resolution 37/9. *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/37/9&Lang=E&Area=RESOLUTION

Security Council Resolution 1982: Resolution 502: Falkland Islands (Malvinas). *United Nations* [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/435/26/IMG/NR043526.pdf?OpenElement>

Shocking suicide toll on combat veterans. *Independent* [online]. 2007 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/shocking-suicide-toll-on-combat-veterans-1746475.html>

Válka o Falklandy. *ČT24* [online]. 2007 [cit. 2017-05-14]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1461992-valka-o-falklandy>